

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

СТЕНОГРАФСКИ БЕЛЕШКИ

Од третото продолежнеи на 35-та седница на Собранието
на Република Македонија, одржано на 3 април 1992 година

Скопје, април 1992 година

СТЕНОГРАФСКИ БЕЛЕШКИ

од Третото продолжение на на 35-та седница на Собранието на Република Македонија, одржана на 3 април 1992 година

Седницата се одржа во сала 1 со почеток во 10,50 часот. Седницата ја отвори и со неа раководеше Стојан Андов,

претседател на Собранието.

СТОЈАН АНДОВ:

Да продолжиме со работа. Пратениците Михаил Пановски, Панче Насев, Симе Наумовски, Иван Иванов, Ратка Димитрова, Коле Луловски, Димитар Поповски, Стојмир Цветковски Славе Наумовски ме известија дека од оправдани причини не се во можност да присуствуваат на седницата.

Констатирам дека на седницата присуствуваат мнозинството пратеници на Собранието и Собранието може полноважно да одлучува.

Сакам јавно да обрнам внимание на пратениците дека основна задача ни е ако нема навистина оправдани причини да учествуваме редовно на седницата, како на Комисиите, а особено на овие седници на Собранието каде што разгледуваме материјали од големо значење за целиот живот во Републиката. Овде се на дневен ред значајни закони. Мислам дека навистина се презема преголема одговорност кога без некои оправдувања се отсутнува од седницата. Затоа, молам Собранието да не го доведуваме во ситуација на работ од кворумот да работи, од 120 пратеници едвај да собираме 61 пратеник.

ГОРГИ КОТЕВСКИ:

Предлагам за наредната седница претседателот на Собранието да ги задолжи службите и за текот на ова досегашно присуство на пратениците да достават една информација кој колку присуствувал на седниците. По име и презиме. Тоа да биде презентирано во јавните

гласила на Република Македонија.

СТОЈАН АНДОВ:

Такви евиденции мене не ми се својствени и тоа не е добро. Нашите седници се отворени, секој го гледа тоа овде, не можеме да формираме некои листи за присутни и неприсутни. Такви задолженија да не ми се даваат.

Минуваме на точката 7 - Анализа на состојбите и проблемите во аграрот во 1991 година и на пролетната сеидба и гарарната политика во 1992 година.

Ве молам, осмата точка е Информација за реализација на заклучоците на Собранието на Република Македонија по Анализата за вкупните состојби и проблеми во аграрот во периодот од 1986-1990 година.

Сакам да укажам дека пред седницата господинот министер ме замоли ако можеме да се договориме расправата по овие две точки биде заедничка, бидејќи и неговото уводно излагање се однесува на двете точки.

Анализите и извештајот на комисијата Ви се доставени, односно поделени. Исто така Информацијата и Извештајот на Комисијата за заемјоделство и шумарство ви се доставени односно поделени.

ДУШКО ГОРГЕСКИ:

Почитувани дами и господа пратеници,

Сакам да свртам внимание во врска со соопштението што СИНОЌА ГО ИЗДАДЕ Владата за утрешниот празник на граѓаните од муслиманска вероисповест, за тоа што ќе предизвика проблеми во работните организации што имаат континуиран процес на производство.

Сигурно тоа понатаму ќе се регулира со Закон, меѓутоа, сегашната одлука на Владата со која се вели дека на 4, на денот на бајрам граѓаните од муслиманска вероисповест нема да работат, тоа ќе предизвика големи проблеми во организациите којшто имаат континуиран процес. Сигурно во администрацијата нема, во оние што работат во една смена не и оние којшто можат секој момент да ги исклучат машините, меѓутоа, печките во "Југохром" и во други организации тешко можат да се остават, аподечба на тој план мислам дека е многу тешка и непријатна, ќе предизвика други проблеми. Сметам дека Владата треба да го преиспита оваа соопштение и да даде друго соопштение, со кое ќе даде насоки како да ги регулираме овие проблеми во работните организации каде што имаме континуиран процес.

СТОЈАН АНДОВ:

Тоа е надлежност на Владата, ние освен со Закон не можеме на друг начин да го уредуваме, овде немаме некоја можност да влијаеме на решението или што да заклучуваме.

Го молам господинот министер да земе збор.
ИВАН АНГЕЛОВ: (прилог)

Министер за земјоделство,
шумарство и водостопанство
Д-р ИВАН АНГЕЛОВ

УВОДНО ИЗЛАГАЊЕ

Господине претседателе, дами и господа пратеници ќе се обидам во куси црти да Ви ја презентирам состојбата, проблемите и мерките во аграрот што се содржани во трите материјали кои се ставени за разгледување на оваа седница на Собранието.

Развојот на земјоделството во последната деценија, се одвиваше во услови на многу ограничувачки фактори кои резултираа со изразито негативни тенденции. Нерешените проблеми од минатото нивно-то повекегодишно мултиплицираа и кумулираше ја доведоа оваа стопанска гранка во незавидна положба. Ова уште повеќе се експонира во 1990 година кога сушата, предизвика штети во земјоделството од околу 3,7 милијарди динари по тогашните цени. Во услови на крајно економско-финансиски истоштено земјоделство, сушата беше само уште еден чекор повеќе до потполно блокирање на оваа стопанска гранка.

Имајќи ги во предвид специфичностите на оваа стопанска гранка, со сета сериозност треба да се сфатат условите во кои што стартуваше земјоделството во 1991 година. Имено исклучително нестабилните општествено-политички состојби, дезинтеграционите процеси, затвореноста на пазарот и слично имаа директно влијание врз функционирањето на основните економски механизми, кои пак влијааа економски и финансиски амортизираното земјоделство се потешко да се вклопува во новонастанатите услови на стопанисување.

Во отсуство на конзистентна аграрна политика и во услови на исклучително сложени општествено-економски и политички состојки посебно сакам да истакнам дека Владата на Република Македонија уште во самиот почеток се зафати, со решавање на низа актуелни тековни проблеми, и со градење на една постабилна и подолгорочна политика во оваа област. При тоа за подготвување на законските акти од областа на аграрот претходно, користени се фундаменталните

./

научни сознанија и изготвени се: "Студија за анализа на цените и субвенциите на позначајните земјоделски производи со препорака за наредната заштитна политика", "Проект за долгорочен развој на земјоделството, шумарството и водостопанството во Македонија за период 1991-2010 година", "Студија за организирање и функционирање на продуктна берза на земјоделско-прехранбени производи", "Студија за правниот режим на водите и водостопанските организации во Македонкја" и др. Слична студија има изработено и во областа на шумарството.

Врз база на студиите подготвувани се конкретни законски акти и тоа: Закон за поттикнување на развојот на земјоделството; одлуки за заштитни цени на некои земјоделски производи; Закон за води; Одлука за регрес на вештачки ѓубрива, средства за заштита на растенијата и квалитетно сортно семе; Одлука за регрес на дел од каматата на кредитите кои се користат за одредени намени во земјоделството во 1992 година; Одлука за исплата на разлика во цената на одредени земјоделски производи откупени од реколтата 1991 година; Одлука за обезбедување на интервентни средства за доведување на браните и основните објекти во функционална состојба и др.; Програма за поттикнување на развојот на земјоделството во 1992 година; Програма за користење на средства за заштита и користење на земјоделското земјиште во 1992 година; Програма за создавање на резерви на месо во жив добиток и др.

Дами и господа, пратеници,

Сеидбените активности во производната 1991/92 година се одвиваа во рамките на "Ориентациониот план за извршување на есенската и пролетната сеидба" што го донесе Владата на Република Македонија.

При ова сакам да Ве потсетам дека есенската сеидба извршена е на околу 180.000 ха што преставува 7% повеќе во споредба со 1990 година. Процентот на извршувањето на сеидбата кај житните култури изнесува 92,5%, кај индустриските култури 121,4%, кај градинарските култури 110,2% и фуражните култури со 98,6%.

-/.

За успешно извршување на есенската сеидба покрај релативно повољните временски услови големо значење имаше и активноста на Владата во обезбедувањето на средства од примарната емисија во вкупен износ од 663,9 милиони динари, обезбеденоста со основните репроматеријали (семе, ѓубрива и средства за заштита на растенијата; како и нивното регресирање за што се исплатени средства во износ од 130,36 милиони динари.

Со годишнава пролетна сеидба се предвидува да се засеа околу 225.000 ха, од кои под житни култури околу 77.00 ха, индустриски култури 56.000 ха, градинарски култури 60.000 ха и фуражните култури на околу 20.000 ха. Меѓутоа уште веднаш сакам да напоменам дека временските услови за обавување на зголемениот обем на сеидбените површини се крајно неповолни. Ценам дека не треба да Ве потсетам дека оваа зима е една од екстремно сушните години која се повторува по 67 години. Оваа состојба услови преземање на активности за менување на сеидбената структура во полза на култури кои се поиздржливи на суша, односно бараат помали количини на вода за наводнуван

Заклучно со 30 март 1992 година пролетната сеидба извршена на 35.112 ха што претставува 16,5% од планираните. Само за споредба, во минатата година во истиот период, пролетната сеидба беше извршена на 24.168 ха или тоа претставува 11%, а оваа година имаме 16%. Значи, имаме значително зголемување во овој период во однос на тоа што е извршено во изминатиот период.

За успешно обавување на пролетната сеидба обезбедени со одредени поповолни предуслови. Имено потребните количини семенски материјал (од пролетен јачмен, пченка, сончоглед, шеќерна репа, ори тутун, компир, домати, пиперки, бостан и фураж) се навреме обезбедени исто така благовремено се обезбедени определени количини вештачки ѓубрива и средства за заштита на растенијата.

./.

Паралелно со обезбедувањето на репроматеријалите, со цел да се влијае на намалување на трошковниот инпут во земјоделството донесена е Одлука за регрес за вештачки ѓубрива, средства за заштита на растенијата и квалитетно сортно семе за 1992 година ("Сл.весник на РМ" бр.14/92). Со оваа одлука регресот за семенскиот материјал изнесува 30%, а за ѓубривата и заштитните средства 20% од тековната производна цена на истите. Воедно за непречено извршување на пролет-ната сеидба на основните земјоделски култури (пченка, маслодајни растенија, шеќерната репка, оризовата арпа и тутун) од примарната емисија за I квартал 1992 година обезбедени се средства во износ од 2.009,00 милиони динари од кои 960,00 милиони динари за индивидуал-ниот сектор. Овие средства според сеидбената површина се распределе-ни по општини, сектори и култури. Во оваа година за прв пат се обез-бедуваат услови и за директно кредитирање на индивидуалните земјодел-ци при што се договорени условите за кредитирање. Имено утврдено е просечната каматна стапка да изнесува 7,1% месечно, а отплатата на кредитот да отпочне по три месеци или по предавање на кредитираното производство, со сопствен влог према банката од 5%. Донесена е и Одлука за регрес на дел од каматата на кредитите за определени наме-ни во земјоделството во 1992 година ("Службен весник на РМ" бр.14/92) за што со Предлог републичкиот буџет за 1992 година обезбедени се средства во износ од 1.000,00 милиони динари. За 1991 година за оваа намена беа обезбедени 683,51 милиони динари а заклучно со 29.02.1992 година исплатени се 581,51 милиони динари.

За надминување на проблемите околу недостигот на нафта за извршување на земјоделските активности, Владата донесе Одлука за приоритетно снабдување на земјоделците со дизел гориво Д-2 за што беше направен и конкретен распоред за дистрибуција по општини и на-селени места. Исто така донесена е и Одлука за регрес на дизел гори-во Д-2 за земјоделството. Меѓутоа со оглед на тоа што регресот се реализираше сродредено задоцнување Владата ја измени Одлуката со што се овозможи непосредно користење на регресот придобивање на нафта директно на бензинските пумпи.

Дами и господа пратеници,

Би сакал да се осврнам и на состојбите на долгогодишните насади, имено површините под лозови насади во 1991 година во Република Македонија изнесуваа околу 34.932 ха од кои во индивидуалниот сектор 21.157 ха и во општествениот сектор 13.775 ха. Добиеното производство

./.

на грозје од двата сектора изнесуваше 264.429 тони што претставува просечно производство споредено со минатите години. Од ова производство со преработка на винското грозје кое изнесуваше околу 190.000 тони добиено е вино во количина од околу 11.000 вагони.

Треба да се истакне и тоа дека во 1991 година целокупното производство од грозје беше навреме собрано. откупено и исплатено на производителите. Исто така во 1991 година во интерес на развојот на лозарството и винарството, Република Македонија за прв пат беше домакин на Европската конференција на лозарските региони во која Република Македонија е полноправен член со другите Европски лозарски региони, што е од големо значење за квалитетот и афирмација на Македонското лозарство и винарство. Македонија ја потпиша таа Спогодба и е рамноправен член во Европскиот лозарскиот регион.

Во 1991 година во Република Македонија се евидентирани вкупно 22.299 ха под овошни насади. Од ова во индивидуалниот сектор 16.349 ха и во општествениот сектор 5.946 ха. Површините под овошни насади споредени со претходните години бележат пад за околу 2.000 ха што е одраз пред се на неповолната старосна структура и ненавремена обнова на истите. Инаку во 1991 година од овие површини добиено е вкупно производство од 112.843 тони овошје,, кое исто така во споредба со минатите години е помало за околу 40%. Ова се должи пред се на потфрлувањето на родот на јаболката како најзастапен вид овошје кое со производство од 48.486 тони во 1991 година претставува помалку за 43% од нормална родна година.

Дами и господа пратоици, Според последните расположиви статистички податоци, бројот на категоријата крави и стелни јуници во 1990 година е зголемен за 7.795 грла (4,9%) во однос на претходната година, а како резултат на појавата на определени болести, овчарството бележи намалување на приплодните грла за 6,6%. Бројот на свињите е зголем за 17.300 грла (10,7%) а бројот на приплодните грла во коњарството е зголемен за 9,1%, живинарството бележи зголемување за 28,7% а бројот на пчелните семејства е зголемен за 1,8%.

Аналогно на зголемениот број на крави, свињи, живина и пчели добиено е и поголемо сточарско производство.

./.

Од другите сточарски производи во однос на претходната, вкупното производство на јајца е зголемено за 6,5% а производството на мед за 11,3%.

Во основа, заради намалувањето на бројот во овчарството вкупното производство на месо е помало за околу 12,8%.

Во 1991 година се забележува зголемен интерес за одгледување на приплоден добиток во говедарството и овчарството, особено во индивидуалниот сектор. Интересот е поддржан со Програмата за поттикнување на развојот на земјоделството - делот сточарство, рибарство, пчеларство. (со која се обезбедуваат неповратни средства. Од оваа програма беа исплатени вкупно околу 56,6 милиони динари, од кои повеќе од половината (30,7 милиони динари) само за премија за млеко.

Имајќи ги предвид бројните потешкотии во оваа стопанска гранка, како што се диспаритетот на влезните трошоци и пазарните цени немањето доволни количини на добиточна храна и друго, овие премии и субвенции ги дадоа очекуваните резултати. Воедно за кредитирање на сточарското производство за I квартал 1992 година од примарната емиција се обезбедени средства во износ од 469,00 милиони динари.

Средствата се распределени и ставени во функција на структурата.

Дами и господа пратеници, посебно би сакал да се осврнам и на хидролошката состојба во Републиката поради непосредната зависност на примарното земјоделско производство до истата.

Хидролошката состојба и подготвеностна хидромелиоративните системи за наводнување во 1992 година е доста неповолна, имено во петомесечниот период октомври 1991 - февруари 1992 година дефицитот на врнежите се движи од 75 мм во Крива Паланка до 216 мм во Лазарополе, или просечно за целата Република врнежите изнесуваат 55% од просечните, а за периодот декември 1991 - Февруари 1992 година само 17%. Особено е критична состојбата во југоисточниот дел каде се регистрирани екстремно мали количини на врнежи какви не се забележани од 1925 година (Струмица 5 мм, Штип 6 мм, Демир Капија 23 мм), а само за информација, просечните врнежи за 50 години за тој период од три месеци изнесуваат 110 мм. За овој период имаме само 6-23 мм.

што претставува суша незабележана во последните 70 години во метеоролошките податоци што ги имаме на располагање.

Од сегашната состојба произлегува дека само во браната "Стрежево" има доволно акумулирано вода за наводнување за други потреби. Проблеми со обезбедување на вода не се очекуваат и во ХМС "Тиквеш", како и во Гостиварско и Тетовско, каде може да се интервенира со вода од Мавровското Езеро.

Посебен проблем со обезбедување вода за наводнување се очекува да се јави кај површините што се наводнуваат од акумулациите "Мантово" (Радовишко), "Водоча" и "Турија" (Струмичко), "Пештерица" (Прилепско), "Глажња" (Кумановско) и "Паљурци" (Богданци). Незадоволува состојбата и со ХМС "Брегалница", бидејќи во браната "Калиманци" има акумулирано 60 милиони м³ место 120 милиони м³.

Заради ваквата состојба со врнежите се јави потребата наводнувањето да отпочне многу порано. Во хидромелиоративниот систем "Тиквеш" наводнувањето е отпочнато, а во останатите хидромелиоративни системи исто така, се отпочна со интервентно наводнување како на поделските култури така и на повеќегодишните насади.

За надминување на овие крајно неповолни состојби неопходно потребно е брза интервенција за оспособување на хидромелиоративните системи за наводнување, ревизија на плановите за наводнување со намалување на површините што ќе се наводнуваат, измена на сеидбената структура на пролетната сеидба со застапување на култури кои во својот вегетационен период бараат помали количини вода како и рационално користење на расположивите количини вода со стриктно придржување на плановите за наводнување.

Заради што порационално искористување на расположивите количини вода за наводнување Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство формира Координационо тело со задача непосредно да ги следи состојбите и по потреба да поднесува извештаи со прелог мерки. Исто така за доведување во исправна состојба на основнит

./.

II/5.-

водостопански објекти, Владата донесе Одлука за обезбедување на интервентни средства за доведување на браните и основните објекти во функционална состојба. Согласно оваа одлука се утврдуваат поповолни услови за користење на средствата имено каматната стапка изнесува 50% од есконтната стапка на Народната баика и рок на враќање од 6 месеци.

Дами и госпоода пратеници,
Откупот на земјоделски производи во услови на исклучително сложени општествено економски и политички состојби, намалена

економска активност и прекин во функционирањето на основните економски механизми, во областа на земјоделството дојде до драстично потенцирање на веќе постојните проблеми од финансиска природа. Тоа особено се потенцираше во текот на извршувањето на откупот на некои основни земјоделски производи. Меѓутоа со активно вклучување на Владата на Република Македонија и сите релевантни фактори во 1991 година откупот успешно се реализира, но со релативно ниски откупни цени поради присуство на инфлацијата.

Производството на стратешките земјоделски култури од Република Македонија скоро целосно е откупено од производителите. Понудените количини на пченица од родот 1991 година ги откупи Републичката дирекција за стокови резерви и тоа 146.481 тони од општествениот сектор и 16.186 тони од индивидуалниот сектор. Откупната цена на пченицата изнесува 4,25 дин/кг. Воедно се откупи и семенската пченица (28.759 тони), по 5,90 динари по килограм што овозможи есенската сеидба во РМ да ја извршиме со сопствен семенски материјал.

За откупените количини на меркантилна пченица исплатени се вкупно средства во износ од 622,9 милиони динари. Воедно за семенската пченица исплатени се вкупно 169,8 милиони динари.

Откупот на сончогледот и маслодавната репка се вршеше преку фабриката за масло "Благој Горев" од Титов Велес. Од родот 1991 година беа откупени 25.404 тони сончоглед и 39 тони маслодавна репка.

За откупените количини сончоглед исплатени се средства во износ од 254,1 милиони динари, а за маслодавната репка 0,234 милиони динари (6,00 дин/кгр.).

./.

Исплатата на откупените количини маслодавни растенија целосно е извршена и истата се одвиваше нормално, во еден прифатлив интервал.

Производството на шеќерна репа во Република Македонија целосно е откупено од фабриката за шеќер во Битола и тоа во количина од 71.357 тони по цена од 1,00 дин/кг. Откупените количини целосно се исплатени.

Винарските визби од Република Македонија според своите капацитети и понудените количини на грозје за вино откупија 185.680 тони грозје.

Грозјето беше откупено по цена од 7,00 динари по килограм, исплатата за откупените количини се вршеше во рок од 30 дена. За целосното исплаќање на откупените количини дадени се средства во износ од 1.299,8 милиони динари.

Откупот на тутунот од реколтата на 1991 година е во тек. Заклучно со 15.03.1991 год. откупени се околу 27.000 тони суров тутун. Плаќањето е sukcesивно во рок од три дена.

На 30 декември 1991 година "Југотутун" донесе Одлука за исплата на разликата на цената за откупените количини на крупно-лисен тутун која во просек изнесува 22%. Досега нема проблеми со откупот и исплатата на откупените количини на тутун.

Меѓутоа, извршувањето на откупот иако се изврши во релативно кус временски период, во услови на изразито висока стапка на инфлација, дојде до значителен диспаритет помеѓу откупната цена на примарните земјоделски производи и продажните цени на финалните производи. Со цел интервентно да се влијае врз ублажување на диспаритетот помеѓу откупната цена на примарните земјоделски производи и цените на финалните производи, како и за создавање на минимални услови и стимуланс за идното земјоделско производство, Владата на Република Македонија донесе Одлука за исплата на разлика во цената на одредени земјоделски производи во 1991 година, а која Одлука произлезе и од заклучоците на ова Собрание.

./.

Согласно со оваа одлука се предвидува на земјоделските производители да им се исплати разлика во цената од 50% од висината на откупните цени за откупените земјоделски производи и тоа за: пченица, пченка, сончоглед, маслодавна репа, шекерна репа, ориз и грозје, додека за тутунот 50% од заштитната цена. Средствата за исплата на разликата ги обезбедува преработувачката индустрија односно Републичката дирекција за стокови резерви за откупените количини на пченица, пченка и ориз.

Присутните состојби со блокирањето на пазарите со бившите југословенски републики, се одрази и врз стопирањето на платниот и стоковиот промет, а особено неповолно се одразија врз пласманот на суфицитарните аграрни производи од Републиката. За разрешување на овие проблеми Владата на Република Македонија оствари директна соработка со владите на Република Словенија и Босна и Херцеговина. Како резултат од непосредните разговори склучена е спогодба со Република Словенија за меѓусебна размена во вредност од 210,0 милиони ДМ од кои 68,0 милиони ДМ се однесуваат на аграрните производи, а со Република Босна и Херцеговина во износ од 400,00 милиони ДМ, од кои значителен процент отпаѓа на земјоделските производи.

Интересот воглавно е понагласен за раноградинарски производи од Република Македонија. Плаќањето е договорено да се врши со конвертибилни средства, клириншки и со компензација. Воедно се настојува да се регулира патниот, железничкиот и воздушниот сообраќај за транспорт на стоката.

Врз база на ваквата Спогодба потребно е одговорните субјекти за пласман на таквите производи во поодделни региони во Републикава, во соработка со Стопанската комора и со помош на Министерството за земјоделство да пристапат кон конкретни активности и изработат конкретни планови на реализација на откупот на нашите раноградинарски култури. Значи, потребна е наша конкретна активност, организираност од што ќе зависи пласманот. Засега се отворени вратите за такви можности. Од нас ќе зависи како ќе се организира пласманот.

За разрешување на проблемите од сверата на прометот на земјоделско-прехранбените производи во Републиката, изготвена е Студија за организирање и функционирање на продуктна берза на земјоделско-прехранбени производи. Студијата е изработена и се наоѓа во процедура од чија реализација ќе зависи функционирањето и отпочнувањето на оваа продуктивна берза. За практична реализација на одделни фази од студијата за берза, со Буџетот на Републиката се утврдени 124,00 милиони динари.

Дамии и господа пратеници,

Со Предлог програмата за работа на Собранието беше предвидено да се носат поодделно закони за премии, регреси за репроматеријали и регреси за дел од каматата на кредитите од селективната програма. Меѓутоа тргнувајќи од определбата за рационализација на законодавната дејност во сите области, а во тој контекст и во земјоделството, Владата се определи да Ви понуди закон кој е предмет за расправа на оваа седница на Собранието, во кој е регулирано правото за користење на премии за некои основни земјоделски производи, регрес и субвенции. Од содржината на текстот на Законот може да се согледаат насоките на Владата за подршка и стимулирање на земјоделското производство.

Со цел да Ве потсетам на мерките од областа на земјоделството а кои произлегуваат од Макроекономската политика за 1992 година, би потенцирал неколку од кои може да се согледа развојната ориентација во оваа година и тоа:

- Регрес на каматата по кредити наменети за кредитирање на производството, залихите и резервите на земјоделско-прехранбени производи;

- Регрес на цената на вештачките ѓубрива, средствата за заштита на растенијата и квалитетно сортно семе;

Премии за основните земјоделски производи (пченица, шеќерна репка, маслодајни растенија и млеко);

- Субвенции за одгледен квалитетен приплоден добиток во говедарството, овчарството, свињарството, козарството, коњарството, рибарството и пчеларството, создавање на вештачки ливади, регресирање на трошоците за извршена услуга кои се во функција на зголемување на индивидуалното земјоделско производство, поттикнување на производството на здрава храна;

- Учество во финансирањето на изградбата на мали акумулации и мали хидромелиоративни системм;

- Во постапка е утврдувањето на заштитните цени на земјоделските производи и тоа за: пченица, пченка, шеќерна репка, маслодајни растенија,

./.

суров тутун, оризова арпа, млеко, волна, гоење на јуниња, овци и јагниња;

- Ке се поттикнува враќањето на село на семејствата кои ке сакаат таму да живеат и на кои основното занимање ке им биде земјоделското производство, . Ова ке се врши преку: продолжување со ослободувањето од плаќање данок од земјоделска дејност за период од пет години на овие семејства; пренесување на користење обработливо земјиште во општествена сопственост, 5 стелни крави 50 овци од резервите на месо во жив добиток и ке им се преземе отплатата на обврските за каматите по кредитите кои тие семејства би ги користеле за изградба на земјоделски објекти и набавка на соодветна механизација за отпочнување и организирање на процесот на производството;

- Обезбедени се средства за изготвување на студија за ревитализација на селото, а во 1992 година ке се учествува и во ревитализацијата на две села, со буџетски средства во износ од 224, 00 милиони динари.

За реализација на зацртаната политика во земјоделството со Предлог на буџетот за 1992 година предвидени се средства во износ од 4.9 3 4,00 милиони динари што преставува 18,3% од вкупните средства што се обезбедуваат со буџетот за интервенции во стопанството. Во однос на 1990 година средствата за интервенции во земјоделството се зголемени во 1991 година за 234,4%, а во 1992 година во однос на 1991 година за 2.369,2%, што зборува и за заложбата на Владата и на овој Парламент за поддршка на оваа истслучително значајна стопанска гранка.

На крајот Ви благодарам за Вашето внимание со молба предложените материјали да бидат поджани и прифатени од Ваша страна.

БЛАГОДАРАМ!

МАРИН МИЛЕНКОВСКИ:

Комисијата за земјоделство и шумарство ја разгледа Анализата за состојбите и проблемите во аграрот од 1991 година и пролетната сеидба и аграрната политика за 1992 година. Оваа анализа беше изготвена, односно побарана на ова Собрание врз основа на заклучоците што беа донесени на Собранието, а расправајќи по Анализата за состојбите и проблемите во аграрот од 1986 до 1990 година. Комисијата констатира дека оваа анализа е сеопфатна и стручна и заслужува внимание. Министерот за земјоделство овде ја образложи.

Меѓутоа, Комисијата констатира дека на развојот на земјоделството во минатата година влијаеја многу ограничувања и ограничувачки фактори кои што резултираа во изразито негативни тенденции. Во врска со тоа имајќи ги предвид условите во кои што стартуваше земјоделството во 1991 година, нестабилните општествено-политички состојби, дезинтеграционите процеси, затвореноста на пазарот и слично, а кои што директно влијаеа врз економско и финансиски амортизираното земјоделство, Комисијата укажа на состојбите дека земјоделството се потешко се вклопува во новонастанатите услови во стопанисувањето. Иако во 1991 година земјоделството да речеме берикетно и имаше високо производство, сепак економските ефекти беа многу ниски и се равни на онаа во 1990 година која што беше прогласена за сушна година, кога сушата беше прогласена за елементарна непогода.

Комисијата посебно внимание посвети на преземените мерки и активности на Владата на Република Македонија во извршувањето на пролетната сеидба од аспект на подготовките, обезбеденоста

Ш /2.-

со репроматеријали и потребните финансиски средства за навременото извршување на пролетната сеидба. Исто така укажува и на состојбите на есенските посеви што се многу негативни, а тоа влијаеше сушата преку зимата и недоволната влага на површините. Исто така, големо влијание одигра и недоволното прихранување на овие посеви и заштита со хемиски средства, затоа што овие репроматеријали и оваа година рапидно растат во однос на цените на земјоделските производи. Така земјоделците не се во состојба да ги набават доволните количини за потребата на овие импути во земјоделството.

Во расправата беа изнесени мислења и воочени проблеми околу набавката на семенскиот материјал, репроматеријал, вештачки ѓубрива, нафта, резервни делови за механизацијата, при што беше образложено дека, а и во Анализата е кажано дека репроматеријали од ова се обезбедени, меѓутоа од теренот и од дискусиите од членовите на Комисијата се установи дека има голем недостаток на одредени семенски материјали, недостаток на резервни делови, а посебно кога механизацијата која што посебно во индивидуалниот сектор е застарена и тие не можат да се обезбедат доволно со резервни делови. Нивната цена исто така е многу висока и скапа.

Посебно проблем се нагласи исто така и во обезбедувањето на нафта. Нафтата се обезбедува навистина, меѓутоа нејзината поделба е многу негативна и се прават големи малверзации при распределбата. Така беше укажано на Комисијата. Заради тоа еве тука министерот кажа дека се преземени одредени мерки, меѓутоа треба и понатаму да се преземаат. Користењето на регресот

за нафтата ако се користи директно како што кажа министерот навистина ќе биде добро, меѓутоа досегашното упатство што беше за користење на регресот за нафтата, навистина земјоделците многу тешко доаѓаат до тој регрес. Требаше прво да ја платат нафтата по цената на чинење па потоа да вадат документација, да потпишуваат изјави и дури потоа да дојдат до регресот. Затоа треба Владата да преземе мерки да можат индивидуалните земјоделци директно да го користат регресот.

ИВАН АНГЕЛОВ: (ОД МЕСТО)

Тоа веќе е решено.

МАРИН МИЛЕНКОВСКИ:

Можда е решено меѓутоа сеуште не ја користат во одредени подрачја. Така се истакна и на Комисијата од одредени членови.

Во расправата посебно внимание се посвети на хидролошката состојба во Републиката, поготово на подготвеноста на хидромелиоративните системи за наводнување во 1992 година, со цел навремено да се преземат мерки и активности имајќи ги предвид изразито сушниот период што може да поприми карактер на елементарна непогода.

Комисијата констатира дека Анализата односно во неа е даден реален приказ за состојбите и во другите гранки од оваа област. Посебно внимание посвети на Предлогот на мерките на аграрната политика во 1992 година и констатира дека одделни мерки се веќе реализирани врз основа на заклучоците на Собранието на Република Македонија донесени на седницата од

Ш /4.-

18 февруари 1992 година. Во таа смисла Комисијата имаше и конкретни забелешки со оглед на веќе предложените законски решенија од оваа-област и тоа:

Во точката еден предложениот процент од 30-70% треба да се замени 30 до 50%. Тоа значи дека од макроекономската политика каде што беше предвидено регресот да изнесува до 70 сега се сведува на 50%. Значи се отстапува од таа макроекономска политика во областа на аграрот.

Во точката три да се изврши изедначување на процентот на висината на премијата за земјоделски производи без оглед дали се од рамничарски или од ридско-планински подрачја и истиот да изнесува до 40% од откупната цена. Овде Комисијата оцени дека не ќе може да се врши разлика кои производи се од ридско-планински подрачја, а кои од рамничарски подрачја така што ќе може да се вршат разни манипулации. Поради тоа, Комисијата предлага овој дел да отпадне и да биде исти за сите производи било од рамничарските или од ридско-планинските подрачја.

Комисијата предлага во точката пет да се изврши доволнување со:

- ќе се преземат посебни мерки за оспособување на хидромелиоративните системи во 1992 година, а останатиот текст останува како што е предложен.

Со предложените конкретни забелешки се согласи претставникот на Министерството.

Комисијата за земјоделство и шумарство заклучи да му предложи на Собранието на Република Македонија да го усвои следниот заклучок:

1. Собранието на Република Македонија да ја усвои Анализата за состојбите и проблемите во аграрот за 1991 година, пролетната сеидба и аграрната политика во 1992 година заедно со предложените мерки и притоа констатира дека истата е сеопфатна, научно фундирана и дава реален приказ на состојбите и проблемите во аграрот и е во функција на реализација на заклучоците на Собранието на Република Македонија, донесени на седницата на 18 февруари 1992 година.

Собранието на Република Македонија оценува дека активностите во земјоделството во 1992 година се одвиваат во сложени услови на стопанисување, поради што е неопходно и понатаму да продолжи ангажирањето на Владата на Република Македонија и ресорните министерства во преземање на мерки и активности за надминување на проблемите во оваа област, а особено за:

- обезбедување на регрес на камата по кредити наменети за кредитирање на производството, залихите и резервите на земјоделските прехранбени производи, при што во висината на регресот по кредитите што се користат за одделни намени да се движат од 30 до 50% од есконтната каматна стапка што ја применува Народната банка на Македонија;

- заради поттикнување на земјоделското производство се обезбедуваат премии за основните земјоделски производи пченица, шеќерна репка, маслодајни растенија и млеко, при што висината на премиите на земјоделските производи да изнесуваат 40% од откупната цена на производите;

- да се преземат посебни мерки за оспособување на хидромелиоративните системи за 1992 година, како и да се обезбеди учество во финансирањето на изградбата на мали акумулации и

мали хидромелиоративни системи. Обемот на средствата се утврдува со Програмата за поттикнување на развојот на земјоделството;

- Собранието на Република Македонија ја задолжува Владата согласно мерките на макро-економската политика за 1992 година да презема и други мерки и активности што се предвидени по Програмата на Собранието на Република Македонија за 1992 година и заклучоците донесени на седницата одржана на 18 февруари 1992 година, со што ќе се создадат услови за непречено одвивање на поттикнувањето и развојот на земјоделството.

Предлагам пратениците да ја усвојат Анализата со заклучоците што ги предложивме.

СТОЈАН АНДОВ:

Има збор господинот Стаменов.

РИСТО СТАМЕНОВ:

Јас веднаш да кажам ги поддржувам материјалите и сметам дека Министерството заедно со министерот си ја знаат работата и на тој план не би сакал да кажам ништо. Меѓутоа, ги сакал да истакнам еден проблем кој бара од денеска интензивно вклучување на Министерството на Владата и можеби на целокупното републичко раководство, бидејќи после еден месец ние ќе се соочиме со проблемот на раноградинарските производи, односно вкупното градинарско производство. Од прегледот што го имаме може да се констатира дека за градинарски култури се предвидува да бидат засеани околу 60 илјади хектари. Под претпоставка дека во просек еден хектар ќе даде најмалку 20 тони производство, значи треба да очекуваме некаде производство од над милион

тони од подрачјето на Македонија што ќе биде страшен проблем од почетокот на мај па дури и од 15 април, со тоа, каде ова производство ќе се продава. Од министерот не слушнавме овде дека се направени одредени договори со Хрватска, односно Босна и Херцеговина и Словенија. Меѓутоа, ако ние не го отвориме пазарот на соседната Република Србија, односно ако не ги отвориме патиштата преку кои ова огромно производство треба да се транспортира, ние ќе се соочиме со еден страшен проблем како Влада, како Министерство а посебно и овој Парламент каде со тоа производство. Оттука сакам да укажам на сериозноста и да се задолжи Министерството за земјоделство уште од утре да работи на тоа како ова производство да се транспортира. Претпоставките дека ние можеме со ова огромно производство да минеме преку Бугарија, Романија, Маџарска, преку Хрватска за Словенија и Босна, сметам дека засега е илузија. Така целокупните наши напори треба да се прават така да може да се дојде до договор меѓу Република Србија и Македонија, како би можело нашето производство да помине преку овие комуникации на оваа Република за да можат да се продаваат на пазарите во оваа Република и во другите републики.

Едно друго прашање што ќе се јави ќе биде како ќе се наплатуваат овие производи. Меѓутоа сметам дека далеку полесно ќе биде прашањето за наплатата на овие производи, отколку самиот транспорт и на продажбата. Еве на тоа сакав накратко да укажам затоа што ние ќе се најдеме пред проблемот со тие милион и триста тони земјоделско производство, зашто тоа производство не можеме да го складираме, брзо се расипува, а и немаме

капацитети каде што може да се преработи. Од друга страна рано-градинарските производи се скапи производи што неможат да влезат во конзервната индустрија.

СТОЈАН АНДОВ:

Има збор пратеникот Хамид Алиу,

ХАМИД АЛИУ:

Дами и господа, ценето претседателство, не сакам да дискутирам за Анализата и за Програмата, туку сакам да истакнам некои проблеми во врска со заклучоците на овој парламент и на Владата на Република Македонија кои што практично не можат да стигнат конкретно до некои делови на Републиката, како што се општините Тетово и Гостивар. Исто така овие заклучоци од Парламентот и од Владата не се реализираат подеднакво, односно немаат исти аршин. Свесни се сите земјоделци на ова подрачје и во општината Тетово и Гостивар дека е сиромаштија и дека е тешка состојбата економска и политичка и знаат какви се средствата, меѓутоа, да не зборуваме дека се реализираат овие заклучоци подеднакво. Поконкретно да не зборуваме за регресот на камати по кредити, за регресот на цената на вештачките ѓубрива и средствата за заштита на растенијата, да не зборуваме за обезбедување на премии, субвенции, за заштитна цена, за увозот на репроматеријали и т.н. Бројката од 44.154 трактори која што е дадена во Билтенот од кои 40 илјади во приватниот сектор, е добра бројка, меѓутоа драстична е состојбата со снабдувањето со нафта, конкретно во Тетово и во Гостивар. Однесувањата на подрачните органи на Министерството на собранијата на општина Тетово и Гостивар, не е воопшто на ниво, а од друга страна да не зборуваме за мали

акумулации на овие подрачја кога конкретно претпријатието што треба да ги расчистува каналите само ги акумулира средствата од земјоделците, а никако да ги изврши своите задачи и обврски што и има спргод договорот.

Од друга страна, јас ја прашувам Владата дали е потребно и во овој регион, конкретно во Тетово и во Гостивар и овие земјоделци да штрајкуваат, односно дали е подобро на достоин начин, овие кои ги извршуваат своите работи и пролетната сеидба, а никако да не добијат нафта. Го молам Министерството за овој дел да се преземат потребните мерки за реализација на пролетната сеидба и во овој дел на Републиката.

СТОЈАН АНДОВ:

За збор се јави господин Петар Трајковски.

ПЕТАР ТРАЈКОВСКИ:

Почитувани пратеници од оваа информација и Анализа може да се види дека некои работи повторно ни се повторуваат, дека реализацијата на заклучоците видена од теренот, донесени точно во оваа сала, после неколку месечни игри, некаде работите пак стојат во место. Едно е договарано овде, едно е договарано на комисиите, едно се слуша а сосема друго се случува на самите ниви, таму каде што треба да се работи. Тоа го кажувам затоа што тие заклучоци повеќето беа наменети за индивидуалните земјоделски производители, во чии раце се наоѓаат 78% од вкупно обработливата површина. За реализација на заклучоците може да се види и од самата реакција на земјоделските производители со почетокот на работите во земјоделството и овие денови.

Исто така тоа може да се види и од фактичката положба на есенските посеви и од самиот почеток на пролетните работи. Ни претстои опасност од нецелосно извршување на пролетната сеидба од кое последиците ќе бидат за сите нас катастрофални а опасноста исто така се гледа и од неизвршувањето на повеќето агротехнички мерки, што е случај и со есенските посеви, како употреба на меркатилно семе. Во Информацијата и во Анализата не видов дека есента и пролетта, поготово со есенските работи многу е употребено меркатилно семе, што не е случај досега во изминатите години. А ние знаеме што сме од таа област употребата на меркатилно семе што носи и колку условите да бидат добри, каков ќе биде крајниот резултат. Тоа е затоа што се спомна дека минатата година сме произвеле семенски материјал, али за жал тој не е употребен, поготово кај индивидуалните земјоделски производи. Исто така, употребата на вештачкото ѓубре и прихранувањата не се извршени кај индивидуалните производители. Изостанува и заштитата а се поради превисоките цени на вештачкото ѓубре, на заштитните средства и останатите репроматеријали. За овие работи можеше и малку порано да се мисли, зашто имаше и време и начин како да се реши проблемот. Тој почна да се решава во последен момент кога е веќе доцна, а велиме нема средства. Тие средства државата, толку потребни средства ги користи на друг начин што не е достоин за една цивилизирана држава. Често пати се вели нова аграрна политика, но за жал, можеби е нова, но во поголем дел се гради врз старите темели, на старата политика. Ни се повторуваат истите проблеми на хартија пишуваме овде се и сешто, а на површините, таму на теренот резултатот е скоро никаков.

ПЕТАР ТРАЈКОВСКИ: (продолжение)

Ако ја видиме моменталната состојба во аграрот, поготово односот спрема сите овие работи што ги правиме спрема индивидуалните земјоделски производители. Од Информацијата се гледа дека е донесен предлог за донесување на Закон за поттикнување на развојот на земјоделството, со Предлог закон. Дали со ваков закон некој ќе го поттикне и развие земјоделството кога тој закон во членовите за премии и регреси се изземени многу значајните култури и земјоделски производи како што е тутунот, оризовата арпа, виното, грозјето кои се од многу голем интерес за оваа држава како од економски исто така и како трудоинтензивни култури, социјални култури итн. кои секогаш досега се наоѓале, а и секаде во светот се наоѓаат во групата на земјоделски производи за кои се водело позитивно кредитно монетарна политика, стимулативна и поттикнувачка. Исто така, донесена е одлука од Владата за регрес за вештачки губрива, заштитни средства, семе и друго. Не се остварува како што стои во Информацијата. Таа одлука знаеме од кога е, туку заради превисоките цени на овие средства земјоделците дури и не мислат да ги употребуваат поготово на есенските посеви што се, по фактичката состојба како што се наоѓаат посевите. Ако тие средства досега беа набавени од увоз, или со ослободување на царини и другите давачки, овој проблем можеше барем малку да се надмине. Од информацијата може да се види дека се одобрени финансиски средства за реализација на пролетната сеидба за првиот квартал од примарната емисија. На страна 3 од Информацијата стои : одобрени се финансиски средства за реализација на пролетната сеидба за првиот квартал од примарната емисија во висина од 2 милијарди од кои милијарда и четириесет и осум за општествениот сектор и 960 милиони

за индивидуалниот сектор и тоа за пченка, ориз, шеќерна репа, сончогледот и тутунот. Овде односот мене ми изгледа еден спрема еден. Јас кажав површините се осум спрема еден во корист на индивидуалните земјоделски производители. Исто се споменува кредитирање, регресирање на каматите, но не може да се види колку од сето тоа има искористено индивидуалниот земјоделски производител и колку ќе искористи во овие моменти и понатаму и со кои стимулативни услови. Проблемите околу набавката и регресирањето на нафтата за земјоделските машини се уште присутни. Во почетокот кога земјоделците земаа со оние потврди и недоволни количини нафта кога ја плаќаа во цел износ, потврдите им останаа заради тие административни проблеми по општините за 20,30 или 50 литри нафта земјоделецот треба еден ден, два да изгуби по општините, по месните заедници што и нема да го направи, бидејќи многу повеќе ќе го чини тоа.

За реализацијата на точка 15 од Заклучоците треба да се посвети многу поголемо внимание бидејќи односот спрема земјоделските производи не е ист. На пример за тутунот првото корегирање на откупната цена се изврши во рекордно време во 12 -ти месец, исто така и второто зголемување од 35 динари кое беше најавено за месец мај, тоа почна од вчера да се реализира. Тука ги споредувам сега останатите земјоделски производи, иако остана одлуката за зголемување на откупната цена за откупот од 1991 година за 50% тоа уште кај некои култури не е ни почнато и е многу бавно. Тоа трае неколку месеци што забот на инфлацијата си го стори своето. Тие два динари за пченица, или 3,5 динари за грозје, или 5 динари за сончоглед отидот. Јас мислам и една грешка наша имаме тука и од Комисијата и од нас сите, поготово за еден основен производ

млекото и млечните производи. Знаеме ние зимата дојде и откупот на јагнињата, почнуваат игрите и има, нема откуп. Исто со млечните производи. Минатата година, сега почнува истото се јавува во весниците бруцелоза, ќе бидат сточарите приморани сирењето да го продаваат по комбинатите, по некои задруги со одредена договорна цена диктирана и потоа трговијата, индустријата таму знаеме сирењето сега колку е. Грешката е во тоа што и сирењето како еден земјоделски производ и е од основните производи не го ставивме во овие производи за зголемување на откупната цена, бидејќи ние знаеме дека цената на сирењето минатата година беше 20, 30 динари откупвано, бидејќи самите сточари не смееја сирењето да го продаваат по пазарите, иако кај некои реони каде што е регистрирано дека нема бруцелоза и таму важеше истото дека мора да се даде некаде за да оди на ферментација во ладилници и тие си останаа со таа цена и мислам дека се многу одалечени од другите земјоделци што каква таква ќе ја добијат таа разлика.

ЈОРДАН ЗАФИРОВСКИ:

Почитуван претседателе, почитувани пратеници и во уводното излагање и во материјалот за анализата на состојбите и проблемите во аграрот во 1991 година, пролетната сеидба и аграрната политика во 1992 година, сублимирано ги истакнува на виделина глобалните проблеми и состојби во земјоделството. Но, сепак општа е констатацијата дека аграрот се наоѓа во тешка состојба што е како резултат на повеќе причини, а пред се како резултат на огромниот диспаритет меѓу цените на земјоделските производи и цените на индустриските производи, односно цените на импутите во земјоделството односно репроматеријалите. Не би сакал да правам споредба со цените на земјоделските производи и цените на репроматеријалите

бидејќи е општо познато заради што ниту земјоделците ниту претпријатијата од аграрот не се во можност да ги набават потребните репроматеријали за обавување на пролетната сеидба што ќе има несогледливи последици по приносот на повеќе титули. Ако на ова се додадат и екцесните климатски фактори последиците можат да бидат од несогледлива природа. Оттаму сметам дека во овој преоден период мора да има соодветен инструментариум за регулирање на цените и отстранување на постојните диспаритети меѓу цените на земјоделските производи и индустриските производи. Иако оваа мерка е непопуларна, но сметам дека во овој момент е неопходна. Практично за пазарна економија во овој момент е и тешко да се зборува. Сегашните премии и регреси во земјоделството не можат да ги дадат очекуваните резултати а мислам дека слична судбина ќе доживеат и другите мерки за поттикнување и развој на земјоделството и покрај напорите на Владата за регресирање на вештачки ѓубрива, сортното семе, заштитните средства, нафтата, премија за млеко и др. нема да ги дадат очекуваните резултати заради еноормно високите цени на репроматеријалите. Случајот со млекото и замрзнатата цена на млекото мислам дека е сосема доволен пример да се каже како влијаат премиите во однос на замрзнувањето на цените на земјоделските производи. Со ова не би сакал да ги минимизирам напорите на Владата, посебно ресорното министерство со што искажуваат разбирање за тешките состојби во земјоделството. Сепак во оваа прилика би сакал да го свртам вниманието на Владата, не дека таа не го знае тоа, а тоа е проблемот на инфлацијата која се одразува негативно на целокупното стопанство, но посебно го погодува земјоделството. Во вакви услови земјоделството нема шанси да опстане и ќе биде доведено во безизлезна состојба. Земјоделието во вакви услови на стопанисување и покрај регресираните камати и учеството на примарната емисија е пооптоварено

со камати во однос на вкупното стопанство што е како резултат на спецификите на земјоделското производство, односно во земјоделието обртот на капиталот е 1, а во сточарството е под 1 заради што каматите учествуваат 30 до 35% во структурата на цената на земјоделските производи. Отаму земјоделците не се заинтересирани за користење на овие кредити, но и заради преголемото администрирање при добивањето на овие кредити од страна на банките. Отаму само во едни постабилни услови на стопанисување мерките што ги презема Владата ќе имаат и поголемо влијание во поттикнувањето и развојот на земјоделството во Републиката. Секое запоставување и ненавремено преземање на мерки во земјоделството ќе платиме скапа цена, имајќи во предвид дека Македонија ги има сите атрибути на аграрна Република.

ВЕЦКО ЛИЧЕВСКИ:

Господо пратеници, со респект на анализата и информацијата од страна на министерот за земјоделство, меѓутоа преку моето искажување во однос на ситуацијата кај нас во мојот крај ќе констатирам некои одредени работи кои што горе долу не беа така добро искажани во изјавата.

Општината Кичево е средно голема општина и зафаќа вкупна површина од 85 илјади и 438 хектари од која обработлива површина е 13.165 хектари, пасишта 24 илјади хектари, а шуми 40.665 хектари. Земјоделското производство е од примарен карактер и не постојат преработувачки индустриски капацитети. Обработливата земјоделска површина е скоро цела во индивидуален сектор, а само мал дел околу 350 хектари во општествен сектор. Добивањето на земја по пат на наследство овозможи до денес голем број на земјоделци во однос на прави земјоделски производители, голема расцепканост на земјоделските парцели со сите негативни последици, неорганизирана

механизирана обработка, разновидна сеидбена структура, омеѓеност на парцелите, тешкотии при наводнувањето, неможност на примена на единствени мерки агротехнички и заштитни, а сето тоа доведува до ниски приноси и намалување на земјоделското производство. Намалувањето на земјоделското производство се должи и од фактот што во изминатиот период имаме напуштање на земјоделското земјиште како резултат на се поизразената миграција село-град. Друга причина е појавата на масовно одење на привремена работа во странство што доведе до појава на старечки семејства без работоспособна работна сила. Процесот на напуштање на обработливите површини ќе продолжи бидејќи досегашните понудени решенија за овој проблем не даваат гаранција за негово запирање што е посебно карактеристично на Македонското село кое нешто е видливо и од првичните согледувања на извршениот попис во 1991 година, каде скоро во сите села се намалува бројот на жителите со загрижувачки процент од преку 50%. Оваа појава може да доведе до тоа на наредниот попис да регистрираме села без население што негативно би се одразило врз целокупното земјоделско сточарско производство. За поздравување се мерките на економската политика ако се оствари, донесена од страна на Владата на Република Македонија во макроекономската политика за 1992 година во која стои дека со поттикнувањето на враќањето на семејствата кои ќе сакаат да живеат на село и на кои основно занимање ќе им биде земјоделството и сточарството, ќе се даваат одредени погодности по потреба да се даде приоритети финансиски средства за целосно извршување и реализација во што пократно време како и проширување за семејствата кои имаат приходи по основ на пензии, па дури и дел од работниците. Поинтензивно и подоходовно е земјоделското производство и е условено со обезбеденоста на водата за наводнување. Проблемот со наводнување на земјоделските површини е

исто како и во другите општини. Состојбата на водостопанската организација е изразито тешка како последица од нередовната наплата на водените надоместоци, немање на приходи од други дејности, слаба функционалност на системите за наводнување, мала опфатеност на површините под системите, лошата хидролошка состојба и слично. Вкупната проектирана површина за наводнување со системите е две илјади и триста хектари. Сегашната опфатеност за површините се со каналска мрежа за наводнување е релативно ниска и изнесува околу 20% и е уште понеповолна ако се има предвид нејзината несоодветност и лошата техничка изведба. Сега со системите се наводнуваат околу 400 хектари обработлива површина. Со макроекономската политика е предвидено дека Републиката ќе учествува во финансирање за изградба на мали акумулации и мали брани. Сакам да укажам дека и во изминатиот период вакви и слични одредби имаше во среднорочните планови за развојот на резолуциите за развој и другите програми за поттикнување на земјоделското производство. Но, до конкретна реализација воопшто, или само скромни резултати се постигнати.

Во Општината Кичево се предвидуваше изградба на девет мали акумулации. Приоритет се даде само на три акумулации и тоа: Туњ, Цер и Бачишка река. До нивна реализација воопшто не дојде, бидејќи водостопанската организација не беше во можност да ги исполни банкарските критериуми за добивање кредити, а од друга страна немаме економска оправданост за самата организација бидејќи тие се крупни инвестиции, а ефектите од нив се долгорочни, така што земјоделците не можат да ја поднесат цената за водениот надоместок калкулирана со овие инвестиции. Од тие причини потребно е Републиката да има подолгорочна кон-

цепција за развој на водостопанството со формирање на јавни претпријатија и директни вложувања во вакви инвестиции, а земјоделците да бидат ослободени од плаќање воден надоместок преку симболично зафаќање во данокот за обавување на земјоделската дејност. Природните услови во општината Кичево, а особено површините под пасишта се 24 илјади хектари, ливади 4 илјади хектари условуваат развој на сточарството. И покрај повољните природни услови во последните децении доаѓа до стагнација на сточарството за кое нешто придонесоа пред се и економските услови. Отсуството на подолгорочна насоченост во развојот на сточарството, високите цени на фуражната храна, диспаритетот на цените на сточарските производи и т.н.

ВЕЦКО ЛИЧОСКИ: /продолжение/

Во општината доминира индивидуалното сточарство. Тешко доаѓа до примена на важни зоотехнички мерки како што се вештачкото осеменување, внесување на приплодни бикови како и овни репродуктори а сето тоа резултира со ниски сточарски резултати. Со пописот од 1952 година општината располага со 70 илјади овци, 20 илјади грла говрда и во целост ги задоволувала потребите на населението со месо, млеко, млечни производи, а сега располага со 7 илјади грла говеда и 26 илјади овци, што од далеку не се задоволени потребите од сточарските производи. Претходно изнесените причини за намалено земјоделско производство се идентични и за сточарското производство, но овде посебно отсуствува една квалитетна политика на државата за стимулираше на сточарството, посебно за приватниот сектор. Ниската цена на јагнешкото месо која изнесува 350 динари сега моментално, а нема гарантирана цена која ќе им биде обезбедена на сточарите како би го развивале сточарството во тој крај, бидејќи тој крај е исклучиво сточарски крај, помалку се работи за земјоделие затоа што земјоделието се должи исклучиво на сточарството. Во текот на минатите години таа гаранција што треба да ја имаат како што ја имаат сите земјоделски производи треба да има гаранција и за сточарството, односно јагнињата. Што значи дека откупната цена е двојно поефтина од цената на еден килограм кокошкино месо кое чини 700 динари, а јагнето се смета како специјалитет и смешна е цената за да се дојде до јагне на пример јагне од 10 кг. се добива 3.500 динари. Овде се наметнува потребата Владата под хитно да обезбеди компензација така што цената на јагнето да достигне од 700 до 1000 динари по килограм. Ваквата компензација да се обезбеди за цолната и млекото затоа што и кај волната и кај

V/2.-

млекото и кај млечните производи изнесува 30 до 40 динари по килограм непрана волна која е толку мала и самиот сточар се прашува дали треба да ја чува таа волна, односно да ги чува овците и затоа е толку намален капацитетот на оваа стока.

Секако тука треба да се спомне и проблемот со зимска испаша која се одвиваше на пасиштата во источниот регион на Републиката и претворање на истите во обработливо земјиште ја ограничуваат можноста за номадско сточарење и предлагам Владата да ја разгледа и разработи областа Мариово како погодна локација за паша на овците во целата Република.

Откупот на земјоделските производи со години нананзар се одвива неорганизирано при што индивидуалните земјоделски производители иамаат тешкотии со пласманот и реализацијата на земјоделските производи. Имено, откупот што го вршат општествените претпријатија се сведува на класични купопродажни односи без цврсти доходотни односи и истите се јавуваат за откуп кога има побарувачка на одредени земјоделски производи, а за останатото производство се препуштени самите производители да бараат пласман на пазарот во општината и надвор од неа. Ова придонесува за несигурност за долгорочно планирање на земјоделското производство кое е поврзано со откупните цени на производите. Ценам дека за надминување на овој проблем во најкаротк можен рок Министерството за земјоделие и неговиот министер кој цела година ја спомнува берзата на земјоделските производи, а наповидок нема никакви резултати ако не се во состојба сами да осниваат тогаш да се изнајдат финансиски средства и да се платат стручњаци од Запад за да овој проблем благовремено биде разрешен.

V/3.-

На крајот кратко би се задржал за актуелните состојби со пролетната сеидба во општината. Проблемите кои ги мачат земјоделците во општината со пролетната сеидба треб ада се опфатат 2.700 ха од кои претежно се застапени житните култури пролетен јачмен и пченка. Иако пролетанта сеидба е во тек, проблемите околу снабденоста и биезбеденоста со основни суровини и репроматеријали се јавија на стартот. Беше присутен недостиг од квалитетно сортно семе, вештачки ѓубрива, средтсва за заштитата на растенијата, резервни делови за механизацијата итн.

Што се однесува до механизацијата нашата целокупна механизација се набавува од "Змај" - Земун, бидејќи имаме голема блокада во однос на добивање на репроматеријали од тој дел постојеа можности во оправката на машините се чекаше на пример за еден семеринг кој требаше да се обезбеди се чекаше подолго време и на таков начин тие што имаа индивидуална механзација тие поретко одеа за да можат да го обработуваат она земјиште кое требаше да се обработува.

Што се однесува до општетвениот сектор тие имаат свои ораници што сами требаше да ги изораат и на тој начин по нивното изорување да дојде до извршуваше на индивидуалниот сектор.

Високите цени на средтвата за заштита и вештачки ѓубрива придонесуваат индивидуалните земјоделски производители ги

одбегнуваат и тоа води кон намалени приноси кај земјоделските култури.

Како посебен проблем кој создава револт кај земјоделците беше проблемот со нафтата. За општината се планираше за двата сектори околу 220 тони од кои 200 тони за индивидуален сектор и

и 20 тони за општествен скетор, Надлежните служби благовремено ја устроија евиденцијата и без поголеми проблеми даваа потврди на земјоделците, но динамиката која беше договорена со претставниците на Макпетрол не беше запазена така што земјоделецот имаше потврда и тешко доаѓаше до нафта. Ова можам да го поткрепам со тоа што во Министерството односно во службите каде беа давани оние потврди кои требаше да се земат за регресот, се даваше на оние земјоделци кои имаат помалку хектари земја, повеќе нафта, а оние кои имаа повеќе земја се даваше помалку нафта па имаше и такви случаи кои доаѓаа и се жалеа. Тоа е едно.

Второ, имаше случаи каде што нафтата која беше регресирана исклучиво за земјоделието службениците од Макпетрол односно на бензиските пумпи ги даваа на индивидуалци кои имаат коли на такво гориво.

Сега би се задржал малку на прегледот што ние даден од Билтетот на поселдната страница од каде може да се види каква е целокупната ораница односно каква е изработката која треба да ја има по општини. На пример, кај нас во Кичев се предвидени 2.763 вкупно хектари ораница, изорани се само 330. Тоа е од пролетната сеидба која изнесува минус 2.433 помалку одколку што треба. Во индивидуалниот сектор тоа е 2.720 хектари, а изорани се само 310 што значи 2.410 што значи дека целокупниот недостиг кој е оставен како неизорана површина тоа се должи на оние работи кои горе-долу ги потенцирав овде односно немање на репроматеријали, немање на ѓубрива кои во текот на оваа година беа толку скапи што например индивидуалецот не беше во состојба да ги обезбеди затоа што стопанството е толку слабо што не може еден индивидуалец да обезбеди толку средства за да може да изора барем една нива.

V/5.-

Наприемр за една нива од два хектари, а знаеме една вреќа е 50 килограми а таа вреќа изнесува 3,500 илјади динари, а овде го гледам прегледот дека на сите места има таков недостиг во однос на ораниците кои треба да бидат опфатени со пролетната сеидба, па земјоделците знаат колку треба да се употреби вештачко ѓубриво за тие два хектари ораница.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

За збор се јави Петар Горгиев.

ПЕТАР ГОРГИЕВ:

Почитувано претседателство, почитувани пратеници,

Сметам дека Анализата за вкупните состојби и проблеми во аграрот дава јасна претстава за вкупните состојби во целина и поединечно сигурно по сите граники во областа на земјоделието.

Јас нема да се задржувам на тековните проблеми што се присутни по извршувањето на пролетната сеидба, бидејќи пред мене дискутантите се осврнаа на тие пролбмеи, а и министерот во своето воведно излагање посебно ги потенцира проблемите со мерките кои се преземаат за извршување на пролетната сеидба.

Посебно ќе се задржам на делот на обврските кои произлегуваат од утврдувањето на аграрната политика која во периодот наназад беше присутна, но не со соодветен интензитет во сите три фази на земјоделското производство. Примарното производство беше помалку стимулирано и во зависност од преработувачките капацитети посебно што вкупното земјоделско производство е во индивидуалниот сектор и во секој момент беше во една зависност од откупувачите односно од утврдувањето на вкупната цена која како краен ефект беше постигнувана преку откупот за одредени производи што директно се пласираа, а за одредени производи и во натамошна

преработка односно финализација од преработувачите.

Во еден период наназад поддршката беше исклучиво во вториот дел односно вториот циклус на производството со тоа што таа поддршка во еден период кога можеше да се задолжуваме во странство беше во делот на изградбата на примарно преработувачките капацитети, а поддршките отсутнуваа во двете фази во примарното производство и делот на финализацијата. Затоа не се согласувам со претходниот дискусант кој рече дека немаме доволно преработувачки капацитети. Имаме доволно, но немаме спој меѓу преработувачките капацитети и примарно производство и тој интерес секогаш беше запоставуван односно индивидуалните производители беа оставени сами на себе сами да одлучуваат во делот на своето ангажирање.

Неповолните состојби во претпријатијата од општествениот сектор се пренесуваа и на дел од државата што во главно индивидуалните производители на одреден начин преку политиката на цените беа оштетувани или да се одлучат да не го произведуваат тој производ или со такиот производ едвај да обезбеда проста репродукција.

Јас ќе се задржам на политиката на цените на земјоделските производи повеќе бидејќи сметам дека до сега таа политика беше единствениот регулатор на производството и ја диктиреше структурата на сèмакто производство. Но, тој интензитет на структурата не се одразуваше подеднакво на едногодишните култури како и на повеќегодишните култури. Повеќегодишните култури бараа големи инвестиции и одредени диспанеритети во цените и во одредени периоди имаа катастрофално влијание на вкупната состојба на тие култури.

v/7.-

Морам да укажам на лозарството кое 7-8 години наназад опаѓа, старосната култура на лозовите насади е веќе катастрофална просечно над 12 години старост, а инвестиционите вложувања се потешки во обновувањето на едно такво производство.

Оваа поддршка на преработувачите сметам дека им даде една комоција во еден период. Комоцијајта се однесуваше во тоа што каматите долго време наназад преработувачите ги немаа како цена на капитал, туку како договорна обврска со банките, па од година во година таквите договорни обврски само се пренесуваа и мултиплицираа во својата структура на обврски. Сметам дека со новата аграрна реформа или со реформата воопшто во аграрот мора на каматите да имс е даде местото дека тие имат функција на трошок и тие да учествуваат во цената како трошок, а не како договорна обврска и со тоа ќе си го најадат своето место на пазарот за да бидат адекватно алиментирани. Инаку, овие диспаритети што сега претходниот дискутант ги посочи мислам дека се неодржливи. Јас нема да посочувам посебни примери, овие во материјалот се доста добро боработени и мислам дека нарушениот диспаритет од 3,5 пати под влијание на екстерните и интерните моменти битребало дас е отстрани со политиката која треба да се води преку политиката на цените во аграрот.

Затоа сакам да учествувам во делот на она што значи креирање на една нова политика на цени во аграрот и како една од задачите на аграрната политика треба да биде регулирањето на цените на земјоделските производи, на можностите за пласман на домашниот и светскиот пазар со што ќе се постигне стабилност што ја посакуваа и производителите и потрошувачите.

Имајќи предвид дека производните трошоци кај нас, а поради тоа и цената на земјоделките производи е повисока одколку во другите земји пред се поради високите субвенции кај другите земји со цел да се избегне економската изолација во светот треба да се утврдат начини за учество во светската трговија, а од друга страна за заштита на домашниот пазар од нелојалната конкуренција од надвор. Затоа, креирањето на политиката на цените во аграрот е неразделна од политиката на пазарот и политиката на земјоделската структура.

Во тој контекст сметам дека во креирањето на политиката на цените на земјоделските производи според нивното стратешко значење да се поделат во две групи. И тоа во првата група да бидат опфатени основните земјоделско прехранбени производи кои имаат приоритетно значење за потребите на населението, а тука се пред се пченицата, пченката, оризовата арпа, шекерната репа, маслодајните култури, тов на јуниња, меснати свињи, овци, бројлери, млеко и тутунот поради неговото значење во обезбедувањето на егзистенцијата на значаен дел од населението.

Во втората група да се опфатат производи со компаративни предности во Републиката и тоа раноградинарските производи, одделни видови на овошје, зеленчук, грозје и производството на вино.

За првата група производи Владата да пропишува заштитни цени и истите треба да бидат во функција на интервенција, интервентни цени со кои на производителот ќе му гарантира минимална цена на производот и тоа под заштитана цена да се подразбира цена која обезбедува проста репродукција, односно ги покрива просечните

трошоци на производството на производителите кои остваруваат просечна продуктивност на производството. Заштитните цени поради производствената ориентација на производот да се утврдуваат најдоцна до 15 септември во тековната година за родот од наредната година, а нивното преиспитување односно усогласување со трошоците на производството да се врши почесто во тековната година согласно на инфлаторните движења. Последната корекција мора да се изврши пред самиот откуп. Ова посебно го потенцирам од причина што долго години наназад за овие производи во ек на самата берба се утврдуваше заштитната цена, а таа немаше никакво влијание кај самите индивидуални производители.

ПЕТАР ГЕОРГИЕВ : (Продолжение)

За производите од првата група, Владата да утврди индикативна цена, која ќе претставува стожер на регулирањето на пазарот на секој производ одделно. Всушност, таа ќе претставува цена што државста ќе се стреми да му ја обезбеди на производителот на пазарот односно што производителот ќе ја добие на пазарот. Индикативната цена треба да биде во висина на заштитната цена плус просечната акумулација на ниво на стопанството во Републиката. Притоа, ако понудата е поголема од побарувачката, на пример, тоа се случува кај оризот и тутунот, тогаш пазарната цена паѓа од под индикативната цена итн. Доколку од овој производ се извезува на светскиот пазар каде цените на истот се осетно пониски, пред се, поради високите субвенции во западните земји, тогаш Владатана домашниот производител, извозник, да му ја надомести разликата помеѓу пазарната цена на Републиката плус транспортните трошоци и пазарната највисока цена што може да се постигне на светскиот пазар.

За втората група на производи, односно на производите кои немаат стратешко значење за исхрана на населението, но кои имаат комперативна предност во Републиката, рано градинарското производство, овошјето, зеленчукот, грозјето винито, покрај одредени потребни мерки од државата, помош при откупот, складирањето на залихите интервенцијата глобално треба да се сведе на заштита од надвор. За оваа група на производи не е потребно да се предвидуваат специјални интервенции за поддршка на внатрешниот пазар, туку за заштита од надвор. Тоа може а се постигне во вид на прелевмани, а кои ќе се пресметуваат различно според пазарната ориентација или со царински давачки или пак со комбинација на двете. При

ова, за производите од втората група треба да се одреди исто така една референтна цена. За или со реализацијата на ова што претходно го подржав, го предложив, сметам дека ќе се обезбеди во рамките на сега веќе настапката во буџетот што ја предвидовме за интервенциите во земјоделството е еден вид на средства кои што ќе вршат регулатива во вид на фонд на вкупното земјоделско производство. И средствата во овој фонд би требало да бидат надолупнети уште и со, покрај овие прелевмани што ги спомнав и таксите, со една обврска на преработувачите, Тоа е од преработувачката индустрија, која треба да обезбеди во делот на самото примарно производство одредени средства за поддршка на тоа производство. Инаку, овој настан сега што е во Радовиш е поврзан со овој предлог што јас сега посебно го потенцирав, од причини што ние немаме механизми во рамките на аграрната наша политика за поддршка на примарното материјално производство. Доколку постојат тие механизми, и доколку се зафаќаат одредени средства од преработувачки кои што во одредени периоди ги има, сигурно дека ќе имавме и механизам, на поддршка без посебна интервенција од наша страна со посебни заклучоци, редовен механизам, кој што ќе ги алиментира одредени диспаритети во делот на средствата.

Исто така, би предложил дополнителна помош или во целиот тој контекст за некои производи треба да се вклучи еден вид на надолупнување со другите инструменти. Овој систем на дополнувања би бил во насока да се обезбедат реалтивно пониски цени на потрошувачките и поддршка на приходите од производите преку стимулациите што сега веќе ги имаме предвидено со нашиот сега веќе предлог закон за регресији, премии, компензации, и друго.

што е во структурата на производството во западните земји веќе преисутно повеќе години наназад. Сепак, ова што напред го изнесов се општи шеми кои неопходно треба да се прилагодуваат кон посебностите на секој производ водејќи сметка за состојбите на пазарот, за развојот на нивното производство, при што во основа треба да се тргне од билансните потреби на одредени производи и точното утврдување на популациите на цените. При ова, со ваква концепирана политика на цените на земјоделските производи и прехранбените производи, која не може да се оддели од политиката на пазарот, заштитната политика и структурата на производството и понатаму ќе се почитуваат принципите на слободно формирање на цените и либерализираниот извоз и увоз. Но, поради заштита на земјоделското производство, со оглед на тоа дека се работи за производство на храна, како и заради заштита на производителот така и на потрошувачот храната да ја набавува по што е можно поповолна цена, неопходни се интервенции од страна на државата. Истите би требало да бидат и да делуваат паралелно со сите мерки и инструменти на аграрната политика. Одтука, мојата заложба е по итно да се пристапи кон донесување на компетна реформа односно кон комплетна аграрна политика и таа да биде основа за поддршка во аграрот.

ТЕОДОСИЈА ПАУНОВ:

Почитуван претседателе, почитувани пратеници, јас би сакал да кажам неколку зборови во врска со предложените документи на дневниот ред, поготово анализата за мерките во земјоделството. Мислам дека анализата и мерките кои што се предлагаат на денешната седница е основа за дискусија и за внесување на соодветни закони, законот за регресот, законот за премиите итн. Меѓутоа, мислам дека Владата и Собранието на правило доста работи кои што

се во корист на аграрот, меѓутоа, сепак треба да бидеме свесни дека овие се недоволни од причини што ако погледнеме каде се причините и проблемите при нефункционирање на платен промет, нефункционирање на девизниот промет, на функционирање на пазарното стопанство, а нашето производство во земјоделството е ориентирано на таков пазар и вишоците не можат да се продаваат на оној пазар кои би бил освоен, сега треба да изнаоѓаме нови пазари, а сигурно тоа е тешко го изнајдеме, неусогласено имаме помеѓу производството и преработувачките капацитети, така што оние производи кои што треба да се преработуваат, ние немаме доволно капацитети. Затоа, сметам може би не аргументирано доволно дкеа мораме да изработиме една долгорочна програма за развојот на стопанството со сите пратенјки објекти кои ќе го пратат стопанството, мислам во земјоделството. На тој начин ќе можеме да ги совладаме побргу проблемите кои што стојат во земјоделството. Постои некоја реакција од земјоделските индивидуални производители, што мислам дека доволно не сме објасниле и не сме им соопштиле на решенијата кои се направени и кои се дадени во земјоделството, поготово на индивидуалните земјоделски производители. На пример на ја земеме каматата регресна за производството во 1990-1991 година дали стигнаа тие средства за регресната камата кај земјоделците кои земале кредити за производството. Тоа треба да се провери и тоа го поставувам како прашање да се видат тие дали се стигнати кај земјоделците или не. Регресите за репроматеријалите, исто така, кога се одобрени средствата, кога се дадени, колку средства и дали тие средства стигнуваат кај земјоделците индивидуалните производители и кога стигнуваат таквите средства. Ист е случајот и со премиите за производството, дали регресот за премиите стигнува на време кај индивидуалните производители

кои го предаваат производството. Тука мислам дека за овие три работи би требало да се провери и да им дадеме одговор. Кога ќе им го дадеме одговорот на индивидуалните земјоделци, сигурно ќе има малку трпение и ќе имаме можност овие мерки што се предлагаат да бидат спроведени на дело. Сигурно дека поголем дел на земјоделците ќе биде задоволен со преземените мерки. Мислам на оваа техника, сепак, кога веќе сум овде да предложам да изнајдеме можности и техниката кога се купува на пример вештачко губриво од цената на вештачкото губре да се намали износот на регресот и купецот да плати само оној дел минус регрес. Заради тоа што има понеколку месеци, па и години, а некои никогаш не го добиваат регресот. Ист беше случајот со ланската есенска сеидба, се заврши меѓутоа, земјоделците не го добија регресот за нафата. Сега веќе почна да добиваат при точењето на нафтата, вендша се одвива износот на регресот. Мислам дека истиот случај треба да се направи при таа техника и при предавањето на производите. Кога ќе се предаде производот на граѓанинот односно на земјоделецот да му се исплати и делот за премијата за кои што се обезбедени средства и кои што се дадени од Владата. Било како било веме изминало. Меѓутоа, треба брго, енергично да ги согледуваме проблемите и да даваме мерки предвреме, а не да лечиме после настаните, туку пред тоа да даваме мерки, така што да не создаваме материјал на некои сили постојано да бидеме под некоја критика а неоправдано. Мислам, во јавните гласила исто така треба да бидат повеќе да бидат застапени информации и соопштенија со кои што ќе знаат нашите граѓани каква е ориентацијата, каква е политиката, кои се мерките, што сакаме што да се стори и да се направи. Кога е така, веќе е наблузу сеидбата и на оризот. Нема заштитни средства, нема ѓубрива.

Времето измина и би требало во рок од 15 дена најдоцна да се даде одобрение на специјализирана организација да увезе такви потребни вештачки губрива кои се потребни поготово и за другите производи но, посебно за оризот и заштитни средства, заради тоа што веќе е на прагот сеидбата, а после ќе биде веќе касно и тоа набавката да се изврши без плаќање на царина и без поаќање на данок. Заради ваква положба мора да им се помогне за оваа година. Јас сум свесен при пазарно стопанство треба производителите и потрошувачите да го најдат пазарот и пазарна цена да има. Меѓутоа, и порано реков во еден преоден период од договорена економија во пазарна економија не подготвени со сите сили, со сите објекти, со сите сознанија, политика и економијка неподготвени, па еве вакви состојби ги имаме сега. Мислам акко ние навреме ги преземаме мерките, ќе ги совладаме и така нема да имаме компликации. Притоа, сакам да потенцирам дека во Македонија прва област е земјоделството и најголем примар треба да дадеме тука и да видиме на овие извозни артикли кои што можат да се извезат. Јас сум свесен дека може повеќе артикли да извеземе, но поради нашиот неквалитет кој го има во производството и кои што еве ако вака се однесуваме, не можеме секој да го извеземе, но треба да дадеме примар, како прво на тутунот, виното и на оризот. Оризовата арпа треба да има ист третман во премија, во регреси, регресна камата, како и печницата. Макар што оризот може и повеќе години да стои како арпа, да се чува, и мислам дека тоа е од интерес на Републиката и оризот, виното, и тутунот се извозни артикли за кои што ќе можеме да увеземе нафта и други потребни артикли кои ги немаме во Македонија и ги немаме во доволна количина.

ТРАЈАН МИЦЕВСКИ:

Почитувано претседателство, дами и господа, пратеници, јас нема да читам реферати, само ќе почнам со тоа кога се сака се се може и се наоѓа начини. Со ова сакам да почнам дека во однос на поднесената анализа развојот на аграрот во 1991 и 1992 година сметам дека направен е крупен чекор со тоа што само ако набележени внатре предвидени регреси и други цени што се предлагаат за аграрот за развој на земјоделството, тогаш тие ако се спроведат во дело, ако тие имаат резултати, тогаш за мене тоа постигање е крупно, а ако како досегашните години само читаме реферати за унапредувањето на земјоделството, јас веќе од сега не сакам да зборувам, земјоделство, индивидуално и општествено, затоа што претходно се изјаснивме дека ќе ги доведеме во една рамноправна положба и отсега ќе немаме индивидуално и општествено земјоделство, но ќе имаме земјоделство на Република Македонија. Ако така тргнеме да го извршуваме тоа, тогаш сметам дека сме ги почнале аграрните барања да ги решаваме.

Не сакам да повторувам многу работи што претходните дискутантите ги нарекоа, но ќе се залажам за некои работи што со предвидените заклучоци за исполнување на донесените премии во пченицата, сончогледот, шеќерната репа, сметам дека не се реализирани потполно, со тоа што веќе пченицата е исплатен а, сончогледот се испклатува и ми се чини дека во тек ќе биде и тутунот, како што рековме, меѓутоа за шеќерната репка сеуште ништо не е речено. Јас кога предлагав за разликите на ова знаев дека шеќерната фабрика ги нема тие сили да ги исплати од нивните средства, со тоа што можеби 50%, не е туку и 70% шеќерот тие веќе го продадоа тогаш на ниската цена од 23 динари фабрична цена и со намален капацитет,

на работа сметам дека којзнае колку акумулација створија за да можат тоа да го издржат. Затоа, го повторувам тоа дека уште тогаш Владата требаше да се заложи за разликата за исплатата на овие средства требаше да се издвојат од продажната, фабричната цена па до малопродажната во трговијата, ако така се стореше, досега ќе се сторела. Или пак како што Владата интервенира во другите средства, ми се чини дека кој знае колку и "жито-Битола" ги исплати тоа или другите млинови од тие средства, сметам дека и тука не ќе се сторени од тие средства, но купувачот изгледа на откупната цена да ги даде тие пари, па сега ќе треба да ги даде и овие што несе дадени за шекарната репа. Сеуште велиме дека, јас ја поздравувам информацијата, таа е многу стручно изработена и ја примам како таква, реков, само со тоа што веќе уште сите земјоделци не се доведени во иста рамноправна положба со тоа што доцниме со комплет системските закони во агарот. Зошто тоа го велам, ако досега бара-ните беа комплет излезени, ќе можеме да ги применуваме во однос на набавка на материјали, резервни делови и други, исто така, како досега што ги набавуваат општествените земјоделски органи-зации

ТРАЈАН МИЦЕВСКИ: (продолжение)

Што се однесува до данокот на промет го плаќаме ние 45%. Да не ги бројам онија артикли, резервни делови и други што уште едните ги плаќаат со 45%, помалку, а другите со 45%. Значи, и овде ќе треба нешто, дали закон или одлука или нешто друго побитно да се донесе и ако е закон да се донесе по најбитна постапка за да можат да се ослободат земјоделците од вакви оптоварувања. Се ова што го даваме ние, покачување на цени, премии, регреси нема да стигнат со ваквото галопирање на цените на механизацијата со цените на регресите и со цените на заштита. Гледаме колку тие секојдневно се покачуваат, а овие остануваат на истото ниво.

Сеуште велиме дека кредити ќе се користат меѓутоа кога изминува рокот за користење на средства од примарната емисија, стопанските организации тоа го искористија и во есенската сеидба, го користат и во пролетната, а овде сеуште нипшто не е сторено. Јас не знам дали се оформени такви образци, програми, што треба еден земјоделец да поднесе и од каде да ги користи тие средства. Дали директно од банката или со кооперативните односи. Или пак, ако се средствата доделени на кооперантите тогаш ми се чини дека требаше тие да го објават и да знаат земјоделците од каде да ги подигнат тие пари. Можеби Владата за тоа има решено, но на теренот уште не е спроведено.

Во врска со субвенцијата на кредитите и колку да ја намалиме јас сметам дури нема паритет на цени ништо не ќе направиме, заради тоа што на пример сончогледот е регресиран, дадена е субвенција за тоа и пак е еден према 25. Колку и да го

VII/2

намалиме тоа е така. Или пак за заштитните средства за земјоделските производи, (пченицата, шеќерната репка, тутунот и други култури), јас не знам тоа како се движи за тутунот, меѓутоа само за првото прскање на шеќерната репка од корови и треви чини 50 илјади динари по хектар. На тоа ако го додадеме рет-чењето што е потребно за второто заштитно прскање, кое е околу 30-40% помалку, ќе чини некаде 25 илјади по хектар и вкупно по хектар ќе чини околу 70 илјади динари. Јас го ценам залагањето на Владата, тргнато е напред, меѓутоа галопот на овие цени никако неможат да се постигнат. Во моментот кога се донесоа овие мерки беше релативно добро, меѓутоа сега сеидбата се извршува и јас разго-варав со шеќераната, барав такви заштитни средства и ми ја напра-вија цената по 50 илјади по хектар. Што ќе се добие сега од заштитните цени што ќе ги донесеме?. Затоа ние додека не воведеме пазарна економија, брза на земјоделски производи, како што е тоа со другите производи, пак ќе останат земјоделците на цедило. Овие регреси пред 20 дена што беа за вештачкото ѓубре, сега што ако се дава 20% коа тоа скокна многу пати по 50%. Сега што се добива од тоа ? Наместо да се регресира тоа се дерегресира, се отиде во крајност.

Еден од дискутантите рече дека нема ѓубриво. Не да нема ѓубрива, полни се магацините со ѓубрива, но пари немаме.Неможеме да го набавиме затоа што е прескапа фабричката цена како и маржите што ги користат трговските претпријатија.Иако јас ја спомнав смао шеќерната репка, но овие заштитни препарати се потребни и за другите култури, и лозарството, градинарските култури, така да и јас сметам дека на исто место ќе се најдат сите земјо-делски производи.

VII/3 -

Затоа предлагам на Владата, министерот за земјоделије во најскоро време да се донесат и останатите закони за аграрот. Законот за заштитните цени, законот за берзата за земјоделските производи и закон или одлука за изедначувањето на плаќањето на набавка на резервните делови со сите општествени организации, бидејќи рековме да нема општествено и приватно. Значи, данокот на промет сеуште није го плаќае. Овие три работи сметам дека под итно треба да се донесат.

Овде се спомна и за Стрежево дека од сите други брани најповолно стои со вода. Тоа е точно, меѓутоа Стрежево можеби има толку вода, но каков беше планот, колку хектари требаше да опфати со наводнување. Ако тоа го стореше дали ќе беше таа вода доволна за планираните хектари за наводнување. Еве веќе цела зима дискутираме за начинот на наплатувањето на водата, цената на водата и велиме има време, а пак дојде април месец, природата ни се заканува со суша, почна да се наводнува велешкиот крај, што значи сезоната дојде за наводнување, а сеуште цените за системите за користење не се дадени. Дали тој сооднос ќе одговара на стварните цени, на откупните земјоделски производи. Тој сооднос во почетокот изнесуваше 50 килограми пченица за да се наводни еден хектар, а во 1991 година требаше 600 килограми пченица за да се наводни истиот хектар. Дали овој сооднос не е пораснат, или не е доведен во една паритетна цена. Кога тоа ќе се стори. Веќе системите не знам дали се оспособени, а се жалат дека немаат пари. Јас сметам дека за тоа одговорност повеќе сноси поранешната Влада, затоашто оваа ја затече таква ситуацијата. Стрежево ако нема пари не требаше да гради летовалиште на Пелистер и лизганица да прави, или пак да прави хотел на браната на Стрежево, туку како прво требаше со тие пари да инвестира во мрежата, во одржување на системот, па после ако ти останат пари ќе одиш во мејана.

VII/4

Ми се чини дека е одлична програма та, доволно стручно издржана е подготвена и ова што се предлага ако се реализира ќе биде многу добро. И минатата година водостопанството беше во програмите за изградба на мали акомулации и земјени брани, но мене ми се чини ни во 1990 ни во 1991 година, ниту сега има предвидено во битолско да се изгради ни една мала акомулација, иако постојат одлични суводолски реки, кои се во најразвиениот сточарски крај, а таа троструко би се искористила. Еднаш за напојување, друкпат за наводнување и како добар рибник. Во тие села (Моино, Рапеш, Гермијан, Живојно, огромно сточарство е и ништо до денеска не е изградено.

Откупот го потенцираа сите, јас несакам да пофторувам но организациите што се занимаваат со откуп сметам дека ги манипулираат на некој начин сточарите со тоа што денес ги откупуваат на еден по 300, на друг 350, утре 420. Како да пре-минале на пазарна економија, јас се согласувам, но ми се чини дека сеуште тие работат по стариот систем и ги доведуваат во неравноправна положба.

Од излагањето на господинот министер ми се чини дека направиле добра соработка со соседните републики, Словенија, Босна и Херцеговина, а от тоа се гледа дека над 80% се зафатени земјоделските производи. кога е така тогаш треба и овде да дадеме со таков процент на земјоделските производи. Еве еден податок зошто уште немаме ние во откупот ... , на пример индустрискиот патличан, договорено е по 3 или 3,5 динари, во фабриките, а на производителите се плаќа динар ипол. Значи тој што ора, сади, наводнува, бери, носи треба да земе 50% помалку од оној што го купува и го пренесува во фабриката.

Сметам дека овој сооднос, дури недонесеме како во сточарството 65% од производот да остане на производителот значи сеуште ништо не сме направиле.

Во дискусијата овде беше истакнато дека имаме капацитети за преработка на земјоделските производи, јас немам видено каде се тие капацитети, знам дека во Битола постоеше една фабрика за конзерви, која веднаш ја растурија и бевме принудени од Битола да го носиме огромното производство во Неготино. Значи, морето да се дави во реката. Колку индустриски капацитети имаме за преработка на живинарски производи, млечни производи. Каде е таа индустрија што велите дека имаме доволно капацитети. Немаме. Ние сме се оддале во стариот систем на индустрија, фрижидери и друго. Требаше вложувањето да биде само во аграрот, а аграрот сам ќе кажеше која индустриска гранка треба да се развива. Ако имаме развиено земјоделство тогаш тоа ќе кажеше што (мелната, текстилната, прехранбената и друга). Ако имаме развиено сточарство тогаш кожна, млечна и друга. Само отука требаше да се тргне и да имаме просперитет во аграрот.

На крајот, му благодарам и ја прифаќам целосно за 1992 година инфомрацијата дека е содржајна и дека ќе тргне напред еднаш земјоделието.

СТОЈАН АНДОВ:

Предлагам пауза од 30
минути. /пауза од 13,10
часот/

VIII/1 РД/СЛ

(по паузата)

СТОЈАН АНДОВ:

Да продолжиме со работа.

Досега зедао учество 10 пратеници, имаме пријавено 16. Јас апелирам кај учесниците во претресот ако можат пократко да ги изложат своите погледи, да прецизираат точно кои им се забелешките за да не се губи премногу време.

АГИМ ФАЗЛИУ:

Почитувани колеги немам немера долго да ви го одземам времето, но кога денеска расправаме за анализата на состојба и проблемите во аграрот, пролетната сеидба и аграрната политика во 1992 година, морам да истакнам еден проблем кој се појави во оваа пролет. Се однесува на проблемот на продажбата на јагодите кои се застапени многу, од која земјоделска култура голем број семејства над 20-тина села ја наоѓаат својата основна егзистенција. Со промените кои настанаа со заедничкиот југосло-венски пазар, поточно со затворањето на овој пазар, оваа овоштарска култура ќе се најде во тешка ситуација, бидејќи минатите години најголемиот дел од јагодите од ова подрачје се продаваа на пазарите во Србија, Хрватска и Словенија. Знаејќи ја специфичноста на јагодите, ако не се продаваат истиот ден, тие пропаѓаат.

Служајќи ја анализата што ни е составена од страна на Владата, на страница 12 каде пишува за овоштарството е зацртано дека од вкупната структура на застапеноста на овоштарството, сеуште недоволно се застапени јагодестите овошја.

Оваа констатација е точна, но сигурно исто така е точно да се подобри застапеноста и квалитетот на ова овошје од страна на Владата, ништо не е предвидено во мерките на аграрната политика во 1992 година, што се дадени во оваа анализа. Земјоделците од овој крај не бараат регрес на centa, регрес на камати од кредити, единствено што бараат од Владата од оваа година ова овошје да не пропаѓа, колку е можно оваа блокада која се наоѓа во Републиката, да се овозможи слободен проток на овошје на пазарите на поранешните републики во Југославија.

Исто така Владата би требала да преземе мерки за откуп и преработка на ова овошје, го прашувам министерот кога е тука дали во овој поглед е нешто предвидено да се преземе инаку ги поддржувам мерките на аграрната политика за 1992 година, што се предвидени во оваа анализа.

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Почитувано претседателство, почитувани пратеници, За разлика од претходните дискутанти ќе бидам покра-ток заради времето.

Досегашната политика за позабрзан развој на индустријата и на градските населби, тоа е во ред, меѓутоа, што се однесува до земјоделството и селото кое е запоставено придонесите за движеше што водат кон натамошно назадување на земјоделството и животот во целина во селото, ова беше проследено со интензивна миграција на поголем дел од населението од селските во градските населби. Последица на тоа меѓу другото е и празнењето на селата и запустувањето на огромна обработлива површина. Што е најлошо

сопствениците на тие земјоделски површини не покажуваат интерес за нивно отстапување на земјоделските задруги и стопанства, како и на индивидуалните земјоделци производители што се заинтересирани за користење на тие површини, дури и под закуп. Штетата од таквиот однос кон ова богатство е огромна. Мислам дека се разбираме, па затоа понатаму не го анализирам овој проблем. Затоа предлагам заеднички да размислиме за овој проблем со што ќе придонесеме да се надминат евидентните состојби. Лично сум на мислење дека кон сопствениците на таквите површини треба да се преземаат такви мерки што ќе ги мотивираат, или да се вратат на село, и истите да ги обработуваат, или да се откажат од нив.

Во таа смисла, голема улога може да игра даночната политика. Исто така, предлагам Министертството за земјоделство да изготви информација за степенот на користењето на земјоделските површини во нашата Република.

ЦВЕТАН ЈОВЧЕВСКИ:

Го ценам излагањето на ресорниот министер за земјоделство, само доколку заклучоците бидат проточени во дело. Да не остане како што досега го правевме на хартија и некаде во архивите пожелти.

Она што се случува со регресот за погонско гориво е приказна во секој град, бидејќи кога земјоделците ќе ја откупеа таа количина на погонско гориво требаше да одат до ресорното

Министерство да поднесат пријави, да купат таксени марки, па да пријават што ќе садат, дали ќе садат сончоглед, пченица или која друга култура, мислам тоа е очајна работа, И уште што е подрастично парите ги нема кога ќе стигнат на жиро сметка, да им се испратат по пошта, а знаеме инфлацијата не навалува секогаш по 3 посто, односно ако дојде еден месец веќе за 100% парите се девалвираат од оној регрес што треба да го добијат земјделците. Исто така се губи и многу време, бидејќи тие се од село, па треба да изгубат ден или два, па не го нашле министерот итн.

Исто така, сакам да напомам за тутунот. Јас барам да влезе во заклучокот 60% за тутунопроизводителите на суров тутун, 40% да остане за преработувачите на тутун.

ИВАН АГЕЛОВ:

Не може така.

ЦВЕТАН ЈОВЧЕВСКИ:

Ако не може така, бидејќи ми дофрливте господине министри, тогаш барам 50% према 50%. Јас не знам дали може, меѓутоа не може да биде така еден земјоделец кој што работи со четворица од семејството кои се заангажирани за тутунопроизводството може да произведе до 1000 кг. тутун. Да ја анализираме неговата вредност колку чини, а колку остварува еден работник во тутунската индустрија за време од 12 месеци, па ќе сватиме или ќе видиме колкава е вредноста на тој работник, а колкава е заработувачката на работникот каде што е суровината.

Доколку не сакаме да го стимулираме суровинското производство на било кој производ, ние истата песна ќе ја наследиме како што ја наследивме досега. Исто така, сакам да напоменам за откупот на јагнињата. За мене е несфатливо откупот на јагнињата да се движи од 320 до 360 динари, а свесни сме и знаеме во овие скудни времиња на Македонија дека и се потреби итекако тие девизни средства кои се добиваат со извозот, а еден земјоделец или еден сточар да остане со прстот во уста, бидејќи не може да ги покрие основните давачки што ги има за одгледување на јагнињата,

Исто така, не можеме да се пофалиме од живинарското производство. Бидејќи 120 динари достигна кгр. концентрат, а за еден кгр. концентрат е потребно пет несилки да изедат еден кгр. концентрат да снесат пет јајца, пет јајца чинат 20 динари, а јадат 125 динари, а каде е тука личниот доход, каде се тука другите манипулативни трошоци на вработените. Мислам со ваква политика, ако нема помош на овие луѓе, односно на овие организации кои се занимаваат со оваа работа, нема да стигнеме далеку. Сите и тие што ги имаат од живината и таа ќе биде заклана и таа ќе заврши во нашите стомаци и ќе немаме понатаму.

За мене е исто така несфатливо како може во откупот на јагнињата еден кгр. жива мера јагнешко месо да чини колку една кутија цигари со странска лиценца. Навистина тоа е неодржливо за земјоделецот. Доколку грешам, молам да бидам корегирани.

Уште еднаш ќе повторам од оваа говорница бидејќи постои независен синдикат на тутунопроизводителите, каде што јас еднаш бев присутен, се бараше 60 према 40 или во крајна линија 50 према 50. За тутунопроизводителот, односно оној што го произведува суровиот тутун, и 50 отсто да остане на оној што врши преработка и извоз на тој тутун.

Навистина да кажам дека премија се добива од 2 динари за пченицата. Меѓутоа, што стана? Пченицата се откупи, парите сега ќе ги добијат, меѓутоа кгр. трици достигна до 50 динари. Јас не знам каде е економската логика, а како може ние да се заангажираме да произведеме во сточарството, кога навистина не можеме, кога кгр, трици достигнуа до 50 динари.

Покрај ова ќе спомнам и за пошумувањето. За пошумувањето е водена една многу лоша политика насекаде е пошумувано навистина, само онаму каде што можеше да достигне механизацијата, Меѓутоа, тука каде што достигна, бидејќи климатските услови не дозволуваат да успеваат тие зимзелени шуми, а исто така често се достапни и на несвесни граѓани, настануваат пожари, има доста штеточини. Сметам дека ако дојде до пошумурање тоа да се врши на повисоките места, каде што иглолисните растенија можат да опстанат. Не може ниви кои што биле обработливи ги пуштивме булдужерите и ги посадивме тие и по неколку години настана висока трева, а некои несовесен минувач, а јас имам чуено и дека некои сточари дека тоа намерно го правеле, меѓутоа, да не се повторат такви стари грешки, кои што сме ги правеле досега.

Исто така, сакам да кажам и за сончогледот, За мене е несфатливо како ќе одиме во аграрната политика, кога еден кгр. семенски материјал за сончоглед изнесува 1200 динари, откуп-ната цена му беше 8 динари, односно требаше еден производител 50 кгр. сончоглед да продаде за да може да добие 1 кгр. семенски материјал. Мислам со ваква политика каква што е, нема да стигнеме далеку. Треба да се стави во подобра корелација во тој поглед, бидејќи вака нема да одиме многу далеку.

Инаку ја поддржувам иницијативата на господинот Петре Трајкоски да им се субвенционира 50% на откупната цена на сирењето на сточарите.

АЛЕКСАНДАР ГЕШТАКОВСКИ:

Бидејќи од анализата произлегуваат тековните односи, односно микроекономската политика, за развој, и стратегијата на земјоделството, а тоа е преточено во законите, јас ќе се откажам од дел од дискусијата бидејќи во претходните дискусии беше доста речено, особено за делот за кој сакав да зборувам, за делот за овоштарството, каде што зборуваше претседателот на Комисијата за стопанство Петре Георгиевски и кој го истакна оној дел на царинските заштити и би требало тој дел да се заштити во однос на вонцаринскиот дел на заштита. Би истакнал нешто за тој дел, иако е накратко изнесено за овоштарството, јаболкопроизводството изнесува 56 отсто од целокупното овоштарско производство, па врз основа на некои податоци се смета дека Македонија стратешки треба да помине стратешки да помине кон производство на други овошја. Затоа баравме одредена студија и студија за развој на земјоделството кои ќе ги утврди

насоките за стратешкиот развој во однос на последните измени на територијата на бивша Југославија за пласманот на јаболкото и јаболкопроизводството.

Би поддржал уште една мерка која беше истакната и во самата анализа и посебно беше акцентирана во уводното излагање на министерот, а тоа е за хидрометеоролошката состојба. И дополнувањето од Комисијата за земјоделство, каде истакнуваат посебно во краткорочните мерки, Владата треба да преземе конкретни активности, иако се преземени одредени средства, околу 60 милиони динари за водостопанските организации, пред се и на трајните насади, а е добро и системот на Преспанско Езеро, на Преспанско поле, ескициран во анализата, бидејќи оваа година одредените краткорочни мерки пред се, за трајните насади ќе претставуваат основа за натамошно идно развивање. Ненаводнувањето и неовозможувањето на тие системи ќе претставува сушење на целокупното производство со долгорочни последици, бидејќи еден траен насад се подига 10 години, други 20.

Сметам дека во интерес на изнесените претпоставки би требало да преминеме конкретно на утврдување на мерките во однос на сите закони кои се предложени и кои следат во дневниот ред.

ВАНЧО ЗЛАТАНОВ:

Затоа што доаѓам од подрачје каде што најмногу е застапено раноградинарското производство, накратко би кажал следното:

После ослободувањето во Струмичкото подрачје покрај пченицата, пченката и тутунот, почна да се одгледува памук, кикирики, ориз, афион и други култури. Заради ниската акумулативност наскоро беа исклучени, памукот оризот, кикириците, па земјоделските производители се преориентираа на градинарски култури. На краставици, домати, пиперки, бостан, прочуената куртовска капија и други градинарски култури.

Од почетокот тие култури се одгледуваа на отворено поле, а подоцна се започна со фолиско и пластеничко производство. Требаше да поминат повеќе години да се усовршува тоа фолиско производство. Нормално во почетокот земјоделските производители, своите производи поголем дел ги продаваа на откупните организации во Струмица, а подоцна своите производи почнаа и сами да си ги пласираат на пазарите. Некои земјоделци набави и сопствени средства за превоз и така полека за неколку години беше усвоен пазарот во другите републики, поготово во Република Србија и Република БиХ, кои се и доста големи потрошувачи. Производителите за пласирање на своите производи мораа да преспиваат со денови и месеци на отворени тезги по пазарите, со цел нивните производи да ги продаваат директно на потрошувачите за да заработат повеќе и тоа траеше до 1990 година. Веќе минатата година некои култури останаа необрани, како бостанот, фефероните, пи-перките и друго. Како што рекоа некои дискусанти пред мене нас за 20 дена ќе не притисне производството на краставици и зелка од пластеници. И доколку остане таква состојбата да не се пласира на досегашните пазари, тогаш ќе биде загрижувачка

и катастрофална состојбата на производителите. Земјоделците не ги спасуваат ни премии ни регреси ни субвенции. Во Струмичкото подрачје заради малиот земјишен фонд по доамќинство, не постојат услови за преориентирање на други култури. За да не ви одземам од времето останува да предложам за ресорните министерства и целосно Владата на Република Македонија да бара излез и да дава насоки за пласирање на тоа производство, поготово таму каде производителите сами си го продаваат. Покрај тоа, предлагам да се формира парламентарна група, заради воспоставување контакти со другите парламенти, како со парламентите на Србија и БиХ, заради договарање и обезбедување на пазар за земјоделските производи.

Душан Трпчевски

Почитувани дами и господо, доаѓам од средина која што целосно се занимава со земјоделие. Тоа е 76-тата изборна единица, некаде почнувајќи од Лешок, Ратае кон Теарце, Вратница, па се до Старо Село и Рогачево. Најголем дел од луѓето на жова подрачје се занимаваат со земјоделие, а еден мал дел и е вработен во општествениот сектор.

И едните и другите најголем проблем, особено во последно време, последната година е тоа што ги загрижуваат проблеми во врска со високите цени на семенскиот материјал, чвисоки или уште повисоки цени на вештачките губрива како и заштитните хемиски средства што се користат во градинарските култури и овоштарниците, а исто така и нередовното снабдување, особено оваа година со нафта, како и нередовно туку фактички немање на нафта за користење на механизацијата, колку, толку што ги имаат проблемите. Уште еден проблем, голем дел од населението на ова изборна единица, што ги мачи е недостигот на вода за наводнување, особено во летните периоди, почнувајќи од јуни, јули, а вгуст, па дури и во септември. Тоа се однесува во најголем дел и како најголем проблем со населението на селото Теарце, Глоѓи и Пршовци како Лешок, Ратае итн. Може на прв поглед да се земе дека полошката котлина е богата со вода. Можеби во еден период од годината е доста богат, меѓутоа во летниот период и овде водата за наводнување, па дури и водата за пиење на поедини места ја нема.

Ке го изнесам, актуелизирам проблемот за водата за наводнување, особено во селото Теарце, кое што во најголем дел водата за наводнување ја користи од реката Бистрица. Меѓутоа, со изградбата на Комбинатот "Југохром" поголем дел од оваа вода се користи како техничка вода за производство, односно за технолошкиот

IX/2

процес на "Југохром". Во летните периоди кога и населението од Теарце и нешто пошироко, им е потребна водата за наводнување, точно во тој период нема вода иако населението било поединечно или во заеднички договори со повеќе луѓе, настапувале пред комбинатот "Југохром" овој проблем за водонаводнувањето останал сеуште како нерешен проблем, Мислам дека во иднина треба да има поголемо чувство Комбинатот "Југохром" и мислам дека е тоа работна организација со голем капацитет и остварува голем доход во Републиката, особено со неговиот голем извоз, е во состојба овој проблем да го реши.

Исто така, голем проблем што се јавува не само кај ова население, можеби и пошироко, е проблемот со наплатата на водата за наводнување во оние периоди кога навистина водата недостасува, чнамален е дотурот на вода или воопшто ја нема. Луѓето плаќаат водарина, исто како да имаат вода за нормално наводнување, ова е проблем за што ресорното министерство треба да го постави како проблем. Луѓето велат, иако се борат за капка вода можеби настануваат и кавги па и тепачки сепак плаќаат една одредена сума на водарина која не се желни да ја плаќаат.

Според тоа, како заклучок би рекол особено за овој проблем, кој произлегува со "Југохром" да се најдат начини на разбирање и договарање. Да се најде или да се направи брана на реката Бистрица со тоа што ќе овозможи една поголема акумулација на вода особено во летниот период. Или пак "Југохром" да земе обврска да направи бунари што ќе ги користи за техничка вода за технолошкиот процес, или пак постојат можности, се разбира со инвестиции, да се користи водата од реката Вардар. Така што овој проблем со населението од Теарце, навистина ќе може да биде решено,

Како заклучок би рекол дека луѓето што користат недоволна количина на вода во летните периоди за наводнување да плаќаат помал придонес за водарина, како и поголема можност, иако реков на овој терен имаме можности, или пак овој терен е богат со вода сепак со правење мали акумуляции и мали хидроцентрали да се овозможат во летните периоди наводнувања на еден поголем простор оти храната и од овие простори иако овие простори се доста парцијализирани може не само за сопствени извори да даде земјоделска храна, односно земјоделско производство туку и за резерви.

СТОЈАН АНДОВ

Збор има господинот Ковачевски.

КИРИЛ КОВАЧЕВСКИ

Почитувани пратеници,

Една доходовна гранка во земјоделието е и пчеларството, во слободно време бидејќи се занимавам со пчеларство, во заедница со Пчеларското друштво "Полен" - Тетово подготвивме нешто кратко да кажам.

Програмското и планско одвивање на активностите треба да биде заложба на Собранието, Владата и неговите органи на Република Македонија за непосредно и потворечко пристапување и решавање на актуелните прашања и проблеми. Поаѓајќи од тука како и од обврските за решавање на проблемите во земјоделието, се наметнува потребата од покренување на прашањето за развој на пчеларството во Република Македонија, неговото осовременување и заштита.

Развојот на пчеларството, треба да се третира како услов за развој на земјоделието, овоштарство, поледелство и градинарство, бидејќи истото придонесува за зголемување на приносите за 20-30%.

Пчеларството во целина се потпира врз домашните потенцијали и природните услови и ги активира можностите и силите на целиот простор.

За развојот на пчеларството не се потребни нови површини нити истиснување на поделни земјоделски култури, туку истото се развива паралелно со земјоделските култури кое се огледува во зголеменото производство и намалување на трошоците по единица производство.

Развојот треба да се третира и како најпогодбна и најатрактивна стопанска гранка за побрз развој на ридскопланинските подрачја, зголемување на вработеноста и намалување на миграцијата, демографско празнење и дефектуирање на просторот.

Географските, климатските и другите услови во Република Македонија овозможуваат побрз развој на пчеларството, доколку на истото поорганизирано му се пристапи.

Ја користам можноста да Ве информирам дека пчеларството во Република Македонија се карактеризира со примитивен начин на пчеларење со примена на екстензивна технологија и со подпросечни приноси, но сепак има тенденција за осовременување.

Медот, кој е највеќе застапен во производството е најмалку доходовен во однос на другите пчелини производи: млечот, поленот, прополисот, восокот и пчелниот отров.

Нашите пчелари овие производи не ги произведуваат, или поради нивното неумеење или поради стихијата на пазарот, или поради невклученоста во индустријата, односно прихраната, фармакологијата и козмериката.

Со зборови речено на пчеларството треба да му се пријде како на стопанска гранка;

1. која произведува здрава и ефтина храна,
2. која дава производи за фармакологијата и хемиската индустрија,
3. претставува предуслов за поголеми приноси во овоштарството, поделството и градинарството,
4. создава можност за развој на ридско-планинските подрачја,
5. создава можност за зголемување на вработеноста,
6. ја намалува миграцијата село - град, т.е. демографското празнење и дефектуирање на просторот,
7. претставува потенцијален извозник на многу бараните и добро платени пчелини производи.

Врз основа на предното треба да се донесат соодветни ставови и заклучоци, преточени во Законот за поттикнување на развојот на земјоделството, каде се вградени пчеларството, неговиот развој, осовременување, заштита и субвенционирањето.

СТОЈАН АНДОВ

Имазбор Господин Масалковски.

ФЛОРЕ МАСАЛКОВСКИ

Почитуван претседателе, почитувани пратеници,

Ја прифаќам анализата дополнета со предлозите на Комисијата на земјоделие и шумарство, бидејќи Анализата верно ги отсликува состојбите во аграрот и како со секоја анализа така и со оваа анализа не се решаваат проблеми, туку истата може да послужи да се согледаат и насочат напорите за нивно разрешување.

Ова Собрание на два пати расправаше за состојбите во аграрот и единствена беше констатацијата дека аграрот е во многу тешка состојба. Како резултат на таа расправа, беа усвоени мерки и

заклучоци за надминување на неповолните состојби во земјоделството. Како се спроведуваат дел од овие заклучоци и мерки пот-ребни за успешно изведување на пролетната сеидба во Битолскиот дел на Пелагонија, ќе кажам:

- исплатена е разликата за пченицата и сончогледот, а за дел од другите производи е во тек;

- и покрај одредени тешкотии снабдувањето со нафта за доволува и надминат е проблемот со користењето на регресот, регресот се користи при купувањето на нафта;

- обезбеден е квалитетен семенски материјал за пролетната сеидба, и тоа за пченка, сончоглед и шеќерна репка;

- средствата од примарната емисија за пролетната сеидба се пристигнати, меѓутоа, слаб е одзивот од корисниците.

- поголем проблем претставува користењето на вештачки ѓубрива заради нивната висока цена,

- актуелен е проблемот со откупот и пласманот на млади јагниња заради блокадите што постојат и го отежнуваат пласманот на странските пазари Грција и Италија, бидејќи јагнињата претежно се пласираат на овие два пазари.

Што се однесува до состојбите околу водоснабдувањето "Стрежево" има обезбедено доволно вода за наводнување. Останува да се направат напори и обезбедат средства за оспособување за експлоатација на системот и да се воспостават договорни односи помеѓу "Стрежево" и корисниците со однапред познати цени на водата, како би се надминале проблемите што постоеле во претходните години, односно конкретно да се донесе законот за водите.

Состојбата на есенските посеби е подобрена, со врнежите што ги имаше овие денови, а ќе придонесат за успешно и квалитетно извршување на проблетната сеидба.

Исто така да напомам дека позитивен момент е и очекувањето да отпочне со работа фабриката за преработка на конзерви и конзервирање на овоштие и зеленчук и тоа оваа година само за домати.

На крајот, констатирам дека ова се пионерски чекори на планот на правилниот и соодветен третман на аграрот. Да се надеваме дека нема да останат само пионерски.

СТОЈАН АНДОВ

Има збор Господин Љубисав
Иванов.

ЉУБИСАВ ИВАНОВ

Некако како да немаме трпение да расправаме за оваа област и брземе да ги чскратиме дискусиите, а толку се боревме да влезе ова во дневните редови и да расправаме пошироко, да бараме решенија, излезни решенија, за една многу значајна област, изгледа нам ни е многу полесно да се расправаме за дневни редови, да се надмудруваме, отколку да навлегуваме во вакви многу шкакливи и тешки проблеми.

Сакам малку да ја спушатамк топката, некако како да не зафати еуфорија дека со овие предлози што овде ги носи Владата, која е главен носител на оваа проблематика во името на министерството за земјоделие, дека ќе ги разрешиме проблемите во земјоделието.

Сакам да ве потсетам дека вакви мерки со ред години од 1065 година па наваму во земјоделието ги имаваме, па дури некои ги имаваме и во поголема мерка. Ова е голем чекор што сега го направивме во однос на последниве години. Меѓутоа, треба да согледаме

зошто досегашните мерки не ги дадоа очекуваните ефекти. Ние и досега имавме регреси премии, па имавме дури и далеку поповолни ситуации кога имавме многу средства за инвестирање. Имавме една многу богата инвестициона политика, било во општествениот сектор и многу обезбедени средства за индивидуалниот сектор, а не се искористија. И Меѓународната банка и Меѓународниот монетарен фонд, ставија на располагање доста значајни средства за развој на земјоделието, посебно во приватниот и индивидуалниот сектор, земјоделието не ги искористи.

Зошто, се поставува прашање, ние не направивме богати луѓе во земјоделието?

Зошто, се поставува прашањето, земјоделските комбинати се наоѓаат во најтешка материјална положба од сите други организации? Не е во полесна состојба ниту индустријата, за што зборувавме пред некој ден. Но, земјоделието е во ептен тешка положба. Земјоделието е тешка и макотрпна работа.

Некаде до 1965 година се што развивавме во Југославија развивавме за сметка на земјоделието. Тоа е некаде близу 20 години, Некако се сметаше во нашата идеологија дека земјоделецот е конзервативниот дел на општеството и дека општеството треба да почива воглавном на работничката класа. Тоа се близу 20 години во кој период во нашите глави преовладуваше таквата идеологија.

Со првата економска реформа сфативме дека правиме крупни грешки, сме направиле крупни грешки во ена многу значајна област и некако почнавме да го менуваме тој курс спрема земјоделието, меѓутоа, сега и дотогаш, но сега, продолжи курсот да ние социјалните тензии ги разрешуваме, ублажуваме, преламаме пак низ земјоделието. Тоа значи да произведуваме што поефтина храна, што

помалку да му плаќаме на земјоделецот и на еден начин му викавме дека ќе му дадеме регрес, премии, ќе му овозможиме поповолни кредити за тоа производство, а на крајот кога ќе го дадеше производството и ќе земеше пари тој искачаше краток, а како тоа се случуваше? Многу едноставно, што и денеска не го решаваме. Јас овде зборувам, за виталните земјоделски производи, она што и во светот се субвенционира, премија, се даваат регреси итн. тоа е пченката, пченицата, значи и тие култури, чмесото, млекото итн., што е од битно значење за исхраната на човекот.

Заштитните цени ќе ги направевме некаде пред сеидбата, но тие заштитни цени кога тој треба да го предаде производот ништо не значат. Тој кога ќе ја земеше цената на производот не ги покриваше ниту материјалните трошоци. Ние мораме да го решиме тоа фундаментално прашање, кога ќе направиме заштитна цена, ако го направиме некаде во август, во таа цена треба да ги вградиме сите материјални трошоци, а под материјални трошоци знаете што се влегува, трудот на човекот и да му обезбедиме профит, печална. Сето тоа, да го претвориме во долари или марки и тој кога ќе ја земе сега таа пара, некаде идната година или кога ќе ја земе да ја земе во таа пропорција, а во таа цена да му пресметаме, како што пресметуваат и во светот, една камата, нормално, на тој долар и марка од 12,13, 14, 15% и тогаш тој, кога ќе ја земе таа пара и со таа пара може да влезе во ново производство, а уште и да заработи, тогаш не треба да убедуваме да сее, да работи, да трча да создава итн.

X/1

ЉУБИСАВ ИВАНОВ: (ПРОДОЛЖЕНИЕ)

Профитот е тој го тера човекот да работи. Кај него нема идеологија, нема убедување, нема друг муабет. Ние на еден начин нешто му даваме на човекот, на земјоделецот, а од друга страна потполно се му собираме. Прво му ја девалвираме работата, трудот низ еден ваков даночен, каков што е нашиот систем со огроамна хиперинфлација и т.н. и сите услуги кои доаѓаат сега, со кои тој се користи од водата, за тоа ќе зборувам малку подоцна, зашто ние сега направивме системи за наводнување, а тие системи за наводнување ги наполнивме со луѓе. Има системи кои бројат по 500 луѓе па и 600 а системите за наводнување се користат 3 до 4 месеци. Тие луѓе таму се хранат 12 месеци, а и толку луѓе се непотребни. Така кубикот вода место да чини 50 динари тој чини 500 динари. Човекот со таа вода може да произведе толку приноси од ориз, пченица, пченка и кога ќе го оптовариме со едни такви давачки и после по пат кога ќе дојдат овие цени инфлаторни и т.н., доаѓа на крајот тој да нема ништо. Дека нема ништо, јасно е земјоделецот живее многу тешко.

Неоспорно е дека овие мерки што се предлагаат значат нешто помош, меѓутоа ако ние се ослониме само на тие мерки и ако тоа не го продлабочиме понатаму низ одредени конкретни решенија, повторно ќе немаме земјоделец. Пак ќе немаме пченица, месо, млеко, ова овде што е предложено, неоспорно треба да го усвоиме, меѓутоа треба да се договориме за многу други решенија, што ќе значат решенија кои што ќе овозможат едно рентабилно производство. Јас и минатиот пат реков дека ние сега мораме да направиме значајни измени во царинската политика. Во таа

X/2

царинска политика да ослободиме се она што значи ослободување од царини, царински давачки како репроматеријал за земјоделците. Од друга страна пак да го заштитиме неговото производство, да не увезуваме производи за кои што немаме потреба, а за какво производство имаме доволно со девизни континенти, РК, ЛБ, звездични и т.н. како што целиот свет го прави. Понатаму тоа треба да го решаваме со пореската политика преку Министерството за финансии. Требе да правиме се со што треба да го ослободиме тоа земјоделско производство.

И трето прашање кое што сметам исто така треба длабоко да го проучиме особено во фазата, додека материјално го издигнеме земјоделецот тоа е во однос на пензионата политика, во однос на здравствената заштита и т.н. Да видиме дали може останатото стопанство еден значаен дел од тој товар да ослободи.

И четврто како значаен елемент, можеме ли ние да обезбедиме да почнат некои инвестирања во земјоделството. Да појде таму еден процес на инвестирање ама со поволни кредити. Ако сакаме да подигнеме продуктивност на трудот, економичност, земјоделецот мора да има механизација, трактори, комбајни и други машини што треба да му помогнат да го подигне производството затоа што со мотика, лопата и копач нема високо производство и високо продуктивно производство. Кога човекот веќе ќе произведе треба да видиме, да му овозможиме таа стока да дојде на пазарот. Денот што ќе го изгуби денот на пазар, а имајќи ги притоа големите тешкотии за поминување низ разни согракајници, блокади, низ разни препреки и имајќи предвид колку пропадна градинарското производство оваа година, сега на тој проблем Владата треба брзо

да размислува. Јас мислам дека треба да се направи едно јавно односно мешовито претпријатие каде ќе учествува и Владата и повеќе акционери. Тоа прет пријатие ќе се занимава со пласман на земјоделските производи во Југославија и не само да направиме берза во Скопје, тоа е најлесно, стоката ќе стигне најбрзо. Треба таа берза да има многу мали берзи во главните потрошувачки центри во бивша Југославија, како Титоград, Дубровник, Сплит, Ријека, Љубљана, Сарајево, Загреб, Белград, Нови Сад и Т.Н., каде што таа стока треба многу брзо да стигнува. Дали таа ќе се пренесува со хладњачи или таа организација треба да види дали ќе купи авиони со хладњачи, па стоката да стигнува за два - три саати тоа прашање е разработено во светот и има такви примери. Таа организација, исто така да се занимава со пласман на ваква стока во големите потрошувачки центри како што е Романија, Австрија, Германија и други центри. Тоа би било едно решение односно ако за тоа прашање се најдат напори за разрешување на пласманот на земјоделските производи, ние сме ги решиле за 50% проблемите. Најголемиот проблем е пласманот на производите. Тоа се, така да речам краткорочни мерки што треба да се донесат. Инаку, треба да се седне и да се направат долгорочни мерки. Како прво, мора да се расчисти со општествениот капитал, односно општествениот дел на земјоделството што не е така мал. Јас се залагав и во Уставот да дојде до промени и тој мора да биде пазарно ориентиран со тоа дали треба да помине во државна своина или на некој начин да се разгледа акционерски со откуп на земјиште, со позајмица на земјиште и т.н. тоа треба да се разработи.

Второ, јас мислам дека ние треба да направиме една стратегија што е значајна, наиме на какво производство ние ќе

одиме во наредните 20 години. Дали ќе одиме на ратарско производство, дали тоа ќе ни се исплатува, дали можеме тој проблем да го решиме со некои значајни додатни инвестиции али за таквото производство исто така се потребни акумулации и вода. Или пак ќе одиме на градинарски култури или друг вид производство кое ќе обезбеди посилна материјална база во земјоделството. Тука ќе мора голем удел да одигра науката која што веќе на еден начин оформена преку универзитетот и т.н., тоа прашање да добие односно внатре да се внесе многу знаење и светско искуство и да се види во кој правец ние би оделе на едно подолгорочно решавање. Во тој контекст ќе се разреши и прашањето на храната за човекот, ќе се разреши прашањето на сточната храна, би требало да се разреши и прашањето на производство на месо и млеко и т.н. И сите алтернативи што произлегуваат од тоа.

СТОЈАН АНДОВ:

Има збор пратеникот Исмет Рамадани.

ИСМЕТ РАМАДАНИ:

Дами и господо, почитувано претседателство кога расправаме за земјоделството обично има многу дискутанти а малку присутни во салата да се надеваме дека отишле да работат на нива, а богами и новинари малку има.

Господинот министер даде експозе од што може да се заклучи дека приодот кон аграрот веќе како да рефлектира со сериозност. Посебно го ценам личното ангажирање на министерот со непосредните контакти што ги имаше во еден дел од Републиката.

Исто така е направена квалитетна анализа за состојбите и проблемите во аграрот за 1991 година а и за пролетната сеидба.

Ние како пратеници читавме и слушнавме колку стимулативни мерки се предвидуваат, односно преземени, така барем пишува за поттикнување на земјоделството и сточарството. Земјоделецот, посебно индивидуалниот земјоделец нема време ниту да чита вакви материјали ниту има време да гледа и да слуша за овие позитивни мерки што се преземени. Па затоа јас имам предлог, односно сугестија одговорните од подрачните единици на Министерството за земјоделство да контактираат со земјоделците и да им кажат односно да бидат што непосредно со нив. Да им кажат што е тоа регрес на камата по кредит, што е тоа ревитализација на селото, како се доаѓа до пет крави или 50 овци со користење на поволни кредити. Во сето ова треба искреност, и некој практичен механизам за реализација и користењето на ваквите бенефиции. Да не се повтори, односно да не се случи некој нов зелен план со нови манипулации. Треба да бидеме почесни кон земјоделците затоа што повеќе не оди таа парола "фали го селото живеј во градот". А од друга страна на земјоделецот му даваме 200 нови динари пензија. Не е ли тоа понижувачки однос кон земјоделецот? И ќе завршам - сиромашниот и побезбрижен ако живее до богатиот земјоделец.

СТОЈАН АНДОВ:

Има збор пратеникот Зимбаков.

ВАСИЛ ЗИМБАКОВ:

Почитувани пратеници, сметам дека проблемите во земјо-делието се огромни и тешки и затоа не е ни чудо што денеска на

овој Парламент зе доа збор во дискусија голем број пратеници. Проблемот во врска со анализата што е дадена до пратениците, анализата ги опишува состојбите и проблемите во земјоделството и дава насоки за пролетната сеидба во 1992 година. Особен проблем во општина Струмица, јас сега би зборувал за Струмица е лошата хидролошка состојба во Републиката, па многу негативно се одразува врз одвивањето на земјоделските работи во општина Струмица. За ваше запознавање браната Турија има некаде околу 10,5 милиони метри кубни вода што ги задоволува само потребите на градот, а за наводнување оваа година нема да има вода. Иста и полоша е состојбата со вештачката акумулација Водоча која што има само 2,5 милиона метра кубни вода и од неа не може да се очекува наводнување.

Имајќи ги предвид проблемите што ја зафатија Републиката, нередовното снабдување со нафта, репроматеријали, опкружувањето што го има Македонија, сите овие проблеми уште повеќе ја отежнаа работата на земјоделците и не случајно дојде или во последно време се присутни штрајкови. Нашите земјоделски производители се сретнуваат прво со проблемот на суштата и со нередовното снабдување со нафта и нафтени деривати. Нафтата од време на време ја има, еден ден ја има, два ја нема и така ја отежнуваат работата на земјоделците како во индивидуалниот, така и во општествениот сектор.

Едно од основните прашања што ги загрижува нашите земјоделци во Струмица е пласманот на земјоделските производи, односно на раноградинарските култури што се посеани. Со затворањето на пазарите спрема бившите републики на Југославија, во општина Струмица владее една паника меѓу земјоделците за тоа каде

ќе го пласираат своето производство. Мислам дека Владата и сите ние, па и целото републичко раководство треба сериозно да работиме на тоа на проблемот на отворање нови пазари. Во спротивно земјоделците ќе потпаднаат во едно тешко искушение и тешки маки, бидејќи сиот свој заштеден динар го имаат фрлено во репроматеријали, најлони, скапи семенски материјали, заштитни средства за обезбедување на раноградинарските култури. Засега нивниот пласман е неизвесен. Затоа е потребно едно максимално ангажирање на Владата и од Парламентот и од целото раководство за отворање на пазарите, колку што е можно во бившите републики на Југославија како и отворање на пазарите во Европа.

Посебна приказна во земјоделството се штрајковите што се случуваат на територијата на нашата Република посебно во општина Струмица и Радовиш. Сите овие проблеми што ги изнесов се една причина за штрајковите што се случуваат, а овде морав отворено да речам дека за тоа придонесоа и одредени политички партии што ги поттикнуваат луѓето, земјоделците, се манипулира со нивната несреќа и за штрајкувањето уфрлуваат свои членови во штрајкувачките одбори партиски обоени и слично и се доаѓа до една несакана појава што се случува на нашето подрачје. Нашиот земјоделец измачен, поштен тоа не го заслужува.

Имајќи ги предвид овде сите проблеми, предлагам дополнување на мерките на аграрната политика за 1992 година. Мерките се прифатливи во глобал но со овие дополнувања:

- Владата да пропише заштитни цени и на градинарските култури и тоа на индустриската пиперка, индустриска домата, индустриска краставица, зелка и бостан;

- регулирањето на увозот на земјоделски култури а

посебно на тие што ги имаме во доволни количини во нашата Република;

- да им се дозволи слободен увоз на репроматеријали на индивидуалните земјоделци и организации кои ќе ги користат за сопствени потреби;

- активно да се вклучат подрачните оргнаизациони единици на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство во општините во давање совети и информации на земјоделците за тоа што да посеат а што да не посеат, бидејќи хидролошката состојба во општината и во Републиката е посебно загрижувачка, па така да се известат овие луѓе за да посеат култури што не бараат многу вода;

- да се обезбедат резервни делови за земјоделските машини без данок на промет како за индивидуалните производителите, така и за општествените организации во областа на земјоделието;

- да се направат максимални напори за отворање на пазарот и патиштата надвор од Македонија за пласман на земјоделските култури; и

- откупеното производство веднаш да се исплата, во спротивно да се пресметуваат соодветни камати.

ПЕТАР ГОШЕВ:

Почитуван претседател, почитувани пратеници би каажал неколку збора во врска со ова исклучително актуелно прашање кое е актуелно од повеќе причини, а главното е се разбира, економската положба на земјоделците во целина се разбира и од општата економска состојба во која се наоѓаме ние.

Долгорочно гледано земјоделието беше дејност кое требаше покрај другото да обезбеди реализација на познатата формула електрификација плус индустријализација рамно на социјализам односно низ ниски цени во земјоделието да се префрла долгорочно акумулацијата во индустријата и на тој начин да доаѓа до побрз развој на индустријата и како што реков заедно со електрификацијата да направиме директно социјализам. Се разбира до социјализам не дојде, но дојде до запоставување на селото со тоа што ние можеме да се пофалиме како држава не како во други источно европски земји затоа што сепак брзо настана некое отрезнување, па приватната сопственост во земјоделието иако премногу раситнета остана сепак доминантна, па на тој начин тој ситен посед овозможуваше каков таков развој и егзистенција на земјоделецот. Сега доаѓа време кога мора да се промени радикално таа политика и да се обрне вниманието многу повеќе на земјоделието односно на другите кои црпеле акумулација од земјоделецот сепак да му вратат на земјоделието, бидејќи стабилизитет на економските односи, на економската состојба тешко може да има без земјоделење, а веќе реков на една од претходните седници дека многу економисти емпириски тврдат дека без обезбедување на храна нема успешна битка против инфлацијата. Според тоа, на ова прашање мора да му посветиме посебно внимание.

Во последно време се прави напор да се подобри положбата на земјоделието заради тоа што самите задолжени субјекти тоа го согледуваат, а нешто заради тоа што притисоците од земјоделците стануваат се посилни и посилни, па во таа ситуација доаѓаме до изнудени потези кои не секогаш можат да бидат рационални.

Ние имаме нешто понудено во материјалите на Владата како да се поправи положбата на земјоделците, но јас тие мерки не би ги коментирал освен дека тоа е еден обид да се поправи положбата на земјоделието и како што беше речено особено од пратеникот Љубосав Иванов тоа ни од далеку нема да ги разреши прашањата во земјоделието иако на прв поглед во овој момент ни се чини дека се тоа мерки кои навистина можат многу да помогнат. Ова мораме да го кажеме за да земјоделците не доживеат разочарување и ако се обезбедат сите овие премии, регреси, компензации пак да не почувствуваат битна поправка на нивната положба затоа што не би требало да создаваме впечаток дека нешто крупно сме направиле, бидејќи потоа ќе ни се врати тоа прашање како бумеранг во многу поостра форма. Значи многу реално треба да ги соопштуваме работите и да ги гледаме. Затоа би посочил неколку прашања што се важни, што не се третирали целосно што ќе мора да бидат третирали низ една целосно осмислена политика кон земјоделието, нова политика низ сегменти, имам информации дека соодветното министерство работи, но како целина, собрано, погледнато, простудирано, проанализирано од сите аспекти, ние сеуште не сме ја добиле или не сме сите доволно информирани во врска со тоа. Затоа јас само таксативно имајќи предвид дека е поодминато времето во врска со оваа работа, ќе посочам неколку прашања без кои сите овие регреси, премии, компензации нема да го дадат очекуваниот ефект.

Првото прашање и во оваа свера да се расчистат сопственичките односи во земјоделието, прашањето е отворено, виси, немаме проект, бидејќи немаме проект за приватизацијата односно се подготвува и секој момент треба да го добиеме.

Прашањето е што ќе се случи со земјоделските комбинати односно општествени комбинати, повторно го спомнува господинот Иванов кој ги посочи дека токму тие се во многу потешка положба како стопански субјекти отколку други стопански субјекти просечно гледано во стопанството.

Зошто го спомнувам тука ова прашање. Ние знаеме дека над 80%, значи мора да се расчистат сопственичките односи, мора да понудиме решение за таа работа, вака како е претпоставувам и мислам дека неможе да остане. Ние знаеме дека над 80% од обработливото земјиште е во приватна сопственост. 20% во таканаречени општествени претпријатија, комбинати зиковци и слично на тоа. Не е идентичен односот, но блиски се реалациите со другите средства за работа, да го употребам тој термин односно капитал во различни облици. Навистина во пазарните вишоци комбинатите учествуваат, според некои бројки од порано што сум ги сретнувал, не со 20% со колку располагаат, учествуваат можеби со еднатретица, а можеби со некои производи и повеќе од 1/3, но сосема е јасно дека главниот капитал земјата во вид на земја и се друго останува во раситнетото земјоделско приватно газдинство, стопанство и т.н. Но, што се случува сега, кога ја имаме економската политика во целина активноста на државата низ мерките претежно бла свртена и уште е свртена кон овие 20% земјиште што е овде односно целото внимание е свртено кон општествените претпријатија односно кон тие 20% земјоделска површина.

Низ примери да кажам, нема да ми замерат претставниците на комбинатите, бидејќи говориме за капитал на Република Македонија, а не зборуваме дали е на зикот или приватен земјоделец, бидејќи сето тоа ја сочинува Македонија. Низ примарната емисија главни корисници се општествените претпријатија. Сега гледам некоја бројка дека еден дел се насочува, но тоа повторно не е равноправен однос имајќи ја структурата на поседот, тој не е равноправен посед. Досега немало никакво влијание на приватниот посед, тоа го имаме уште. Низ кредитната политика целото внимание е свртено кон општествените претпријатија, а можеме да добиеме една анализа какви кредити добивале индивидуалните земјоделци во последно време, со какви олеснувања, колку учествувале во кредитниот потенцијал насочен во земјоделението, а колку учествувале општествените претпријатија.

Во санациите на загубите ни една загуба на еден приватен посед, ситен, крупен, не е извршена од страна на државната заедница а санации на загуби се вршени во безброј комбинати. Тука доаѓала социјализацијата на преден план. Интервенции од друг различен вид претежно се насочени ваму, а 80% од земјиштето е таму.

Формирањето на државните монополи, диктирашетро на условите кон приватниот земјоделец исто така е подржано од државната политика и на тој начин поголемиот дел од земјоделскиот пот потенцијал е ставен на страна.

Заради таквите формирани монополски односи, бидејќи целото општество кај нас е монополизирано, економски монополи, политички монополи и во други сврти да не ги набројувам ценовните односи на тој начин постојано се формирани на штета на индивидуалниот земјоделски производител особено што немаат правна

заштита за финансиските прекршоци на тие што му ја купуваат робата оти ќе му рече шест месеци не ти ја плаќам затоа нема да добиеш ни трошка ревалоризиран дел од вредноста и слично на тоа. Таа финаиска не дисциплина е општа, меѓутоа, едни ја чувствуваа а едни не едни повеќе други помалку. Значи, ова прашање треба комплетно да се разгледа и така на тоа прашање да му се парита.

Второ решавањето на статусот на водостопанските организации без вода нема живот воопшто, без вода аналогно на тоа уште помалку земјоделие, а уште помалку интензивно земјоедлије. Прашањето на водата неможе да го решава индивидуалецот, туку е свера каде треба да интервенира државната заедница без да се плашине од државен социјализам, но едноставно тоа е јавна свера што треба да се помогне многу повеќе. Се помагало, целиот систем беше таков, но очигледно прашањата не се доведени до крај затоа мора да се расчисти прашањето пак со ова што треба да го добиеме околу приватизацијата, околу новиот закон за претпријатијата. Какви претпријатија ќе бидат водостопанските организации? ќе бидат чисто профитни, ќе бидат јавни, полупрофитни, ќе бидат во комбинација, ќе им се овозможи полна економска репродукција, профитна логика, цена која ќе си ја бараат во која ќе го калкулираат сите трошоци и за проширена репродукција и тоа ќе го наплатат од земјоделците или ќе има нешто што ќе им помага за да има амортизер на таа висока цена на водата да немора да ја плати индивидуалниот земјоделец. Дали ќе ги завршине каналските мрежи или не, детална каналска мрежа нема, па така фрлен капитал седи неискористен. Тоа е крупно прашање и кога "би имале сигурно вода можеби ќе има пониска цена и со повисок принос пак ќе компензира, а денеска немаме вода и ако сме изградиле многу системи и завршени и незавршени во врска со тоа. Тоа е многу

важно прашање што треба да се третира , тоа е многу поважно отколку некој регрес што ќе го запишеме и што ќе се изразуваме во моментот, ова е многу поважно прашање.

Трето, премиите, регресите, заштитните цени стоа тоа е потребно емпириски е потврдено во светот, се разбира стои прашањето на кои производи тоа се употребува, каква структура дали ќе ја пресликаме војводинската структура од бивша југославија или ќе имаме наша структура, за тоа јас не сум сосема компетентен да говорам, бидејќи е тоа прашање од потесна специјализација, за тоа треба да дадат одговор агроекономистистудија која ја посочи господинот Гештакоски, а за која имма информации дека се работи и од господинот министер. Но , тоа е прво прашање за да можеме потоа да говориме премиите ќе бидат таму у таму. Тоа му предходи на ова, ас не обратно затоа што можеме да згрешиме. Тие премии, регреси се потребни , заштитни цени , ние имаме еден понуден оддел што подоцна ќе го видиме со законот кај што репер единица е пченицата, па во однос на пченицата се одредуваат паритетни односи во однос на другите култури 12:1, 5:1, сето тоа може да биде и точно и неточно не е долку дискубитални тоа е едната релација можеби добро одбрана, меѓутоа релација што не ја завршува работата ни од далеку од аспект на положбата на земјоделието во вкупното стопанство во вкупните ценовни односи. Тие односи се важни околу паритетите на главните произ-води во земјоделието во однос на пченицата, бидејќи тие овозможуваат да се насочува структурата на земјоделското производство. Дали ќе се сади пченица, пченка, ориз, сончоглед, тоа може да влијае ако , се разбира, дозволува флексибилност самата почвада може да се менува, бидејќи има почва каде какви да се паритетните односи, таа почва ја бива само за тоа и ништо друго. Тоа е едното прашање.

XI/7

Многу се поважни за земјоделието и од тоа страда нашето земјоделеие од екстерните ценовни односи односно ценовните односи на земјоделието од една страна цените и индустријата од друга страна или цените на земјоделието и цените на вкупното стопанство или цените на мало. Што можеме да констатираме низ поранешниот период? Може да констатираме дека главно се влошува, има различни циклуси, но долгорочно положбата на земјоделието се влошува или некоја година имаме попрафка па во другата година имаме комплетно нарушување на положбата на земјоделието во така наречената примарна распределба. Минатата година ако индексот на цените во индустријата е 360 во земјоделието е 270. Значи за цели 100 индексни поени се влошила положбата на земјоделието во примарната распределба. Такви осцилации тешко може да издржи некоја гранка во таа примарна распределба да не биде страотно оштетена, а уште повеќе едно земјоделеие кое е двај обезбедува можеби проста репродукција, тоа не го обезбедува општествениот сектор ни случајно, а да неговориме да може да одржува некоја стапка на развој и некое задоволство од аспект на штитењето на стандардот на земјоделските производители. Според тоа, едно е ценовните односи внатре интерни, на нив може да се влијае што по индирек-но тоа подобро, а друго е како да се заштити влошувањето на положбата на целокупното земјоделеие во примарната расшпределба. Тоа не би требало да се прави со директни мерки да се замрзнуваат цените, бидејќи ќе се вратиме на онаа командна економија тоа мора да се прави низ некој други мерки, низ други политики сврзани за положбата на земјоделието, мора сите тие да бидат синхронизирани, осомислени за да може да се чува вкупната положба на земјоделието, премии, регреси, стимулирање, извознуи стимулации, тоа рековме дека е потребно, но не ја завршува работата.

Второ, посебно разработена кредитна политика и да знаеме дека е стабилна таа кредитна политика со стабилни извори да знаеме од каде ќе влезе во земјоделието поефтин капитал за да може да има излез и поефтин земјоделски производ ако сакаме да добиеме таков. неможеме да ги натераме банките дајте еве Владата препорачува кредити за земјоделците по пониски камати. Еден инструмент е низ регресирана камата но може да не упали. Дали е можно да се размисли за други инструменти. Треба да се размисли за цела политика, а кредитирањето се разбира, не е насочено само кон општествените претрпијатија за кои мора да се најде лек за кој говорев, туку мора кон приватниот земјоделски стопанственик.

Трето, за да се зачува вкупната положба на земјоделието треба да ја видиме комплетно царинската и заштитната политика. Со која царинска политика ќе се штити нашето земјоделе од конкуренција, од данпинг цени или од цени што објективно се пониски заради повисоката продуктивност, но сепак мораме да го заштитиме нашеот земјоделско производство, бидејќи се работи за една од стратешките гранки. Исто така тоа треба да го видиме.

Четврто, даночната политика, комплетно да ја видиме за земјоделието каква ќе биде, не со големи осцилации како на пример оваа година ќе им воведеме еден данок друга година ќе им го симнеме или во текот на една година еднаш, двата, пет пати ќе го измениме данокот, мора да има една стабилна, долгорочна политика. Тоа се прашања од исклучително значење ако сакаме да ја одбраниме положбата

на земјоделието како гранка во однос на сите други во рамките на вкупното стопанство затоа што само премии, регреси, стимулации, додавка на задоцнето исплатена цена, доплата на цена сето тоа ќе биде малку и земјоделците по месец два примена на овие мерки

исто така ќе бидат разочарани како што се разочарани и сега. Се разбира економскиот момент е тежок за да можат да се усредоточат напорите кон вкупното земјоделие, но во рамките на овие општи можности мора да се подготви таква стратегија што ќе му ја заштити целокупната положба, а сето тоа зависи од одвивањето на нашата вкупна стопанска реформа.

Тука е прашањето и на земјишната политика како да почне да се окрупнува тој процес да не се дели понатаму, како да не се градат куќи на земјиште од права категорија иако имаше закон во ова Собрание, во бубрежњациите покрај реките се градат куќи се упропастува Македонија една педа земја и никој не реагира да се спречи, а никогаш не може да се поврати таквото земјиште кога еднаш на него ќе се изгради куќа или некое друго здание.

Тоа би сакал да го кажам во оваа прилика, значи ми треба многу повеќе да добиеме на едно место една цела осмислена политика а напорите што ги прави Владата со министерството се добри со тоа што јас имам извесна мала резерва, но тоа го оставам на тесните

специјалисти околу тоа кои се тие производи од македонската структура што треба да бидат стимулирани. ТУШЕ ГОШЕВ:

Почитувани пратеници, беа искажани убави размислувања за подолгорочно решавање на проблемите од аграрот, но доаѓам од крај каде производството за 30 дена доаѓаа луѓето се оптоварени бидејќи направиле трошоци очекуваат да го материјализираат, па оттука да не отворам некоја нова филозофија и размислувања стриктно да предложам ако може, за рок од 30 дена да се преземат одредени состојби за надминување на пласирање на стоката.

Струмица и струмичкиот крај пласманот на своето производство некаде 80% го пласираше надвор од Републиката, а во Републиката

вкупното производство за конзервирање можеше да апсорбира некаде 20% од вкупното производство и сега луѓето оправданр потрошени од скапото градинарско производство со купување на најлон, вештачки ѓубрива, препарати со правење на расади и навистина тешките услови во фолиите на произведувањето на тоа производство оправдано доаѓа до нервоза и недоразбирање во последните моменти,

Во врска со разрешувањето на таа состојба би се осврнал само на 3 точки. Заштита на сопственото производство согласно Законот за надворешно трговското работење Владата требаше до 30 октомври да го определи начинот на увозот на тоа земјоделско производство . Како и секоја година што се расправавме сега Република Македонија треба да изгради сопствена стратегија за заштита на своето производство, а овде читам во заклучокот број 14 дека Владата сеуште ги нема донесено одлуките , па да не се случи огромниот број регистрирани приватни претпријатија веќе прават аранжмани за увоз на земјоделски производи од НР Бугарија па да се сретнеме и со други проблеми. Оттука сметам да не се прави кампањски, туку согласно законот до 30 октомври тековната година да се утврдат тие контингенти за наредната година.

Второ прашање за отворање на пазарот кое посебно го тишти струмичкиот крај, бидејќи 80% од вкупниот број производство 61% пласира во Република Србија, 17% во другите републики. Во овој контекст предлагаме односно ја прифаќаме идејата на Владата во Република Македонија да се формира продуктивна берза за продажба на земјоделски производи не само во тие Републики материјализирајќи го надвор од нашата земја во странските земји каде што мислам дека ако не успееме да влеземе во меѓународната поделба на трудот, а да произведуваме само за нас, не сме постигнале ништо па во таа

XI/11

смисла предлагам еден заклучок во рок од 30 дена на овој парламент Владата да му понуди закон со кој ќе биде оформена таа берза за продажба на земјоделски производи.

ТУШЕ ГОШЕВ:

Мислам сите политички фактори во Републиката, бидејќи производството некаде за 30 до 35 дена ќе биде произведено и ќе треба пазар да се вклучат и овој Парламент преку парламентарни групи, а и сите политички фактори да отворат пазар, да ја обезбедат правната сигурност на нашите земјоделски производители, како во продажбата на сопственото индивидуално земјоделско производство, а и да понудат организиран пристап на понудување на земјоделските производи. Бидејќи луѓето како индивидуални земјоделски производители не се многу организирани во врска со настапот на продажба на сопствените производи.

Како трето прашање би го потенцирал прашањето за спроведувањето на одлуките на Владата донесени во Службен весник број 14. Главните проблеми, недоразбирање настанаа во врска со спроведувањето со тие одлуки. Не регуларно делење на нафта, непочитување на доенсените одлуки од Владата, неспремност на министерството да ги спроведе до крај, чекање на земјоделските производители на бензинските пумпи до 3 дена. Самоиницијативно запознавање преку јавните гласила, а во пракса не извежба начин, продуктивен начин на спроведување на тие одлуки. Сето тоа донесе да дојде до поднесување на фалсификат документации за добивање на нафта. Непочитување дефакто на одлуките на Макпетрол за делењето на нафта, повторно враќање кај министерствата на вкупен број на земјоделци, бунење пред бензинските пумпи, сметам дека Владата посебно треба да води сметка на начинот на спроведувањето на сопствените одлуки. Оттука, сметам дека се што е предложено е добро, се почна да се работи, студиозно се направени студиите, но сметам дека сеуште не е адекватна таа политика за Република Македонија. Република Македонија стратешко треба да смета дека градинарските култури се високодоходовни култури и можат

придонеси на нашите земјоделски производители. Ако земјоделскиот производител од Струмица кој има од 5 до 10 декари ги посади тие култури ќе дојде до како социјален случај не може да ја издржи фамилијата. Оттука сметам дека посебна стратегија треба да се направи за овој вид на производство.

Благодарам.

ДУШКО ГОРЏЕВСКИ:

Почитувани пратеници, после се што денеска го чувме а мислам да се вратиме наназад она што беше во анализата, уводното излагање на министерот и она од есеноска од декември некаде, мислам малу да има човек што ново да каже. Но, мора да се запрашаме дали во овие услови сме имаме можност и снаги да се организираме и ова што вака со еден оптимизам го гледаме во програмата можеме да го оствариме и да го спроведеме. Мислам гледајќи ги севкупните состојби мора да се соочиме со една вистина оти и програмата и вчера што усвоивме буџетот, по мене лично се доста оптимистички имајќи во вид се она каква ни е ситуацијата конкретно на теренот. Поаѓајќи од тоа да имаме доста големо непочитување на законите и оттаму сите неколкуте стапки за прибирање на буџетот мислам да доста тешко иде но затоа да се не навраќам сега, а сето тоа сигурно ќе има и додатно влијание на земјоделието и сите овие мерки кои што се произлезе за негово стимулирање. Второ, сметам дека оти навлагаме во годината во која што се судриме со огромна суша. Кажавме многу за тоа на проблемите со наводнувањето за системите за наводнување итн, но и во програмата а и во дискусиите малу се задржаваме на сегашна ситуација. Многу луѓе кажаа за онаа што значи стратегија за она што значи кои мерки, кои производи, какви стратешки производи, кои имаат приоритет на подрачјата од општини до општини и тн. Меѓутоа,

како годината да се извадиме од годината малку сушна. Сметам оти е неминовно најнапред оваа несигурност која што владее меѓу земјоделците која што беше со години наназад присутна и која што допринесе од еден аспект на уситнување на поседот од друг аспект на голем дел да обрасне во коров и со неплодни дрвја памалку да ја надминуваме, да на надминуваме со дел од овие мерки што се тука предложени, и да ја надминувеме со она што значи една гаранција на државата за пласман на вишокот на производите од земјоделството. Сега мораме да се соочиме со тоа дека оваа година грото од земјоделците односно луѓето кои се занимаваат со земјоделска дејност ќе посадат од сите култури по малку. Тоа не е случајност и тоа не е заради нивна желба, туку тоа е заради тоа што нема сигурост на пласманот, имаме една нестабилна политичка ситуација, пазарот кој што беше досега на некој начин каков таков го изгубивме, немаме сигурно договори, тој пазар повторно да го обновиме и оттаму луѓето прво гледаат да си обезбедат сопствена егзистенција, а после она што значи вишок за пласман на пазарот.

Второ, доста се препуцаваме и во Комисијата за земјоделство и тука во расправата, меѓутоа, останавме за еден дел на производи кои ќе се стимулираат. Ќе се стимулира и другиот дел преку оние мерки од губрива, па стимули, пестициди итн., меѓутоа, не дефиниравме на кои производи конечно ќе се определиме. Јас можам да кажам дека ако земеме Полог цел за него значи и важи едно што да посадиш наопаку во Полог мора да успее. Но, не сите култури подеднакво и немаме адекватен придонес од сите култури, секако и за тој дел, како и она што значи за Струмица што дискутираме, мораме да имаме јасна политика во тој правец.

Во врска со водата, ќе се навратам на тоа, поради тоа што како Југохром преку излагањето на господинот Трпчевски, беше спомнат проблемот за наводнување на атарот односно на месните заедници во село Теарце. Овој зафат не е направен вчера и не е направен по само еднострана желба или притисок, тој зафат е направен пред 10-тина години и Југохром сигурно таму се снабдува со техничка вода, Меѓутоа, кога се огромни суши како што еве и сега се најавува вода нема ниту за Југохром, нема ниту за наводнување. Југохром прави максимални напори на некој начин да се најде излез од оваа ситуација. Сигурно, има решенија, кои значат огромни инвестиции, но исто така мора да се има предвид дека грото вработено, грото работно способно население, од Теарце и од таму работи во Југохром и од таму ја остварува својата егзистенција. Значи, ќе мора заеднички да најдеме излез од ова решение и никако еднострано решение, ниту од аспект на Југохром, ниту од аспект на она што значи обезбедување со вода на земјата во Теарце, како и другите села, Пршовце, и други, нема да даде резултат и може да биде само со последици и за едните и за другите. Мислам дека во услови, една е пракса поселдните четири пет години освен минатата година кога имаше доволно количина на вода, последните четири години ниту Југохром имаше вода, ниту можеа истите да наводнуваат. Така, ако годинава биде суша, сигурно обострано ќе се соочиме со тој проблем, и тој проблем не може да се реши така брзо. Има еден проект кој проект е за изградба на хидроелектрана на река Бистрица кој што кошта некаде околу 10 милиони долари, за истиот. Сигурно, за тој проект ќе треба да даде свое учество и државата, да се произнесе и Владата, а како Југохром ќе партиципира во тоа што значи и една електрана односно еден капацитет за производство на електрична енергија, иако е многу мал.

ЗУДИ ЕМИНИ:

'Почитувани пратеници, после вакви обилни дискусии, во врска со оваа точка на дневен ред, јас ќе се откажам од мојата дискусија, а само ќе ставам овде 2-3 конкретни забелешки. Прво, ја ценам одлуката на Владата, и надлежното министерство за тоа да се остварува регресот на дизел горивото на лице место, а дали ќе се остварува јас денешнава седница за оваа точка ја сватив на тој начин зошто не се остварува дека ќе се разговара од тој аспект зошто не се остваруваат тие наши конкретни мерки кои ги преземаме во текот на нашата активност во ова Собрание.

Второ, во точка 16 од оваа информација пишува и ова: "со цел навремено извршување на пролетната сеидба Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство во соработка со Министерството за стопанство изготви предлог план за потребните количини на нафта по општини. Исто така, направен е и план за дисктрибуција на истата по пунктови за определени населени места. Од предложениот прилог не сум задоволен, бидејќи не знам под кои критериуми е направена таа потребна количина на нафта на Д-2, бидејќи во општина Гостивар само со 150 тони мислам дека не ги задоволува потребите на тоа подрачје, кога веќе овде гледам берово со околу 600-тини тони, Дебар и тн. Ако немаат строги критериуми, би апелирал ова да се поправи, бидејќи во тој реон тек почнуваат пролетните сеидби. Во информацијата, конкретно, а тоа е веќе секојдневица нема ни збор во врска со откупот на младите јагниња. Од средствата за јавно инфрмирање сигурно и сите вие знаете дека пред еден месец слушнавме дека Владата склучила некаков договор за откуп или про-дажба на овие работи, некаде околу 4,5 илјади долари по тон.

XII/6

Ова сме го прочитале во средствата за јавно информирање. Цената на откупот стагнира уште на 350 или 400 динари. Навистина, овие се проблеми, акутни кои по мое мислење и по проблемите поставени треба што побргу да се преземат чекори за решавање на тие проблеми. БЛАГОЈ ТОШЕВ:

Почитувани претседателство, почитувани пртеници, И јас сакам со неколку зборови да се задржам по однос на оваа сериозна материја. Излагањето на господинот Ангелов, во целост го поздравувам и истовремено барам и мое мислење дека она што се произнесе во излагањето на господинот Ангелов да се изврши. Да не се дозволи и понатаму да се манипучира со земјоделството. Кога велам да не се дозволи да се манипулира со земјоделството мислам да не се јават повторно тие зелени планови и други форми во смисла издвоени средства од државата за една намена, а се користат за сосема друга намена. И во оваа положба во која се наоѓа моментално земјоделството, мене ми се чини дека е последица на маса издвоени средства за земјоделството и сточарството, а се потрошени за друга намена.

Господинот Ангелов во Македонија е познат како човек кој што си ја сака структурата, кој што му лежи земјоделството, сточарството, и другите работи кои што се во склопот на земјоделството, сметам доколку господинот Ангелов има проблеми понатаму да не може да ги остварува овие работи што ги кажа во своето излагање. Јас би го молел да не запознава како пратеници кој и за што ќе му пречи за неговото остварување во однос на оваа политика која што ја изнесе денес. Мое лично убедување е дека ние не може да имаме кој знае какво напредно земјоделство, се додека не се направи

XII/7

трансформација. Во целост се сложувам со дискусијата на господинот гошев и на Љупчо Иванов. Од причини што ние видовме дека и во најаките социјалистички држави, конкретно во Советскиот сојуз земјоделството не го положи испитот. Зошто? затоа што и земјоделството и сточарството, господа пратеници, е може да биде напредно со 7 часа работа. Ако ние го трансформираме во приватна сопственост и тоа како ќе има поголеми резултати.

По однос на оваа дискусија јас сакам да се задржам и на нешто што мене лично како граѓанин малку ме зачудува и неможам да си дадам одговор. Редовно во весниците читам дека 250 илјади, 300 илјади јагниња, како не најде сила нашата Влада, зарем требаше оваа година сите женски јакниња да се заколат. Ние можеме да направиме некоја програма, да се даде за извоз, но само машките јагниња, а женските јагниња да ги ставиме за репродукција. Во таа смисла јас би се задржал истовремено и за наводнувањето. Господа пратеници, да ве запознам дека ние во Битола имаме систем Стрежево, еден систем кој што вакви системи во светот се четири. Еден е систем Стрежево во Битола, другиот е систем од Коачело во Калифорнија, другиот е систем Марсел од Франција и последниот систем е Морност-Атина. Еден од најголемите системи во светот, мислам четири, се наоѓа во Македонија, а тоа е во Битола со најсовремена и најмодерна опрема застапена за да наводнува 20 илјади хектари а истовремено го реши за век и веков и водата за пиење. Но, овој систем Стрежево сакам господа пратеници да ве запознам дека носител за кој што Битола му е многу благодарна, тоа е господинот Тома Делов. Истовремено, во оваа ситуација, во овој систем, за ова сакам да ме сослушате, дека овој систем е правен за 20 илјади хектари Господинот Ангелов, треба да размисли за една друга проблематика,

која што јас ќе ја изложам сега. Од 20 илјади хектари во тој Пелагониски регион, 8509 хектари се само приватни. Истовремено, да ве запознам дека овие 8509 хектари се на 6400 фамилии. Но, за жал од кои 680 само живеат на село, а другите се во град.

БЛАГОЈ ТОШЕВ /продолжение/

Ние еднаш треб да расчистиме една друга проблематика. Дали ќе биде на село, или ќе биде во градот. Само тогаш ќе имаме ние перспективно земјоделеие.Значи, од 6.400 фамилии само 680 живејат на село, другите си се во градот. овие 8509 хектари се испарцелизирани на 29.000 илјади парцели. Каде е сега агротехниката овде. Каде можеме да примениме агротехника. Значи ова треба да го решиме на еден позитивен начин.

Еден од предходните дискутанти напомена дека системот Стрежево со жичарата, ски лифтот и патеката за рекрација односно за скијање мислам дека нема врска со системот Стрежево. овој рекреативен центар е останат од времето кога беа младинците Братство-единство. Го реновираа и стана многу убав рекреативен центар, од што има добри резултатит, а ски патеката, ски лифтот и патот се направени од граѓаните со самопридонес како и од републички средства.

СЕЈФЕДИН ФАРУНИ :

Јас ќе се обидам да бидам краток, бидејќи салатата е полупразна што значи дека интересот е многу мал , особено за оваа многу важна општествена дејност.

Во планирањето на земјоделството никогаш досега не се диктирало какви информации, какви конференции и какви заклучоци ќе можат да произнесат и од овој парламент и од другите институции, колку што придонел пласманот на самиот производител. Досега, за жал кај нас земјоделецот бил секогаш потценет и покрај охрабрувачките мерки што се преземени и од страна на Владата и од другите институции. Затоа како што го потценивме земјоделието и сточарството така и се доведовме себеси во прашање да немаме леб, масло, месо, сирење и друго.

XIII/2

Исто така ги подржувам дискусиите од предходните дискутантанти кој сметам дека се многу плодни и кој што рекоа дека треба многу заштитни мерки да се преземат од пошироката заедница за индивидуалниот сектор како и општествениот.

Сметам дека имамае несистемско планирање во однос на земјо-делието. Со опфатот на водите на Шара во хидросистемот во гостиварска општина изразито е неповолна состојбата со вода и водоснабдувањето на тие реони. Таму се инвестирало меѓутоа од автопатот надолу, према Гостивар, со хидромелијаротивниот систем, а од патот нагоре се започна каналот Здуње-Пирок и од Врапчиште до најблиското село е донесено додека другите површини се во неповолна состојба, бидејќи природните водотеци на водата на подрчјето на општина гостивар веќе се влеват во хидросистемот Вруток.

Исто така имам една забелешка. прилогот број 5, и прегледот број 2 има некој компарации и мислам дека несразмерно е поделена количината на нафтата. Гостивар има вкупно 7546 хектари во општествениот и индивидуалниот сектор а поделена му е нафта околу 150 тони додека Македонски Врод има 103 тоа за 1025 хектари. Мислам дека тука соодветното министерство треба да превземе нешто за да ја ублажи оваа состојба бидејќи кај нас за нафта и нафтени дривати доста се прават гужви и се појавуваат несакани појави.

СТОЈАН АНДОВ:

Други дискутантанти немаме пријавено. Дали Министерот смета дека има потреба после сите овие дискусии да каже нешто.

(Нема потреба)

Бидејќи нема повеќе дискутантанти го заклучувам претресот и по Анализата и по Информацијата, како што се договоривме на почетокот,

XIII/3

Предлагам да поминеме на гласање на Заклучоците по анализата и по Информацјата, а предлозите што ги имате дадено во расправата, кои не се содржани во извештаите на комисиите да ги упатиме до Владата да ги има предвид натаму во нејзината работа.

Дали се согласувате со овој предлог? (Се согласуваат)

Молам, кој е за Заклучоците да крене рака? (Пратениците креваат рака).

Дали има некој против? (Нема)

Дали некој се воздржува од гласање? (Никој)

Констатирам дека Собранието ги усвои Заклучоците.

Со ова расправата и работата по овие две точки ја завршивме. Го ислушавме уводно излагање кое се однесува и на Предлогот за донесување на Закон за поттикнување на развојот на земјоделството, со предлог на Закон.

Сакам да ги прашам пратениците од муслиманска вероисповест дали ќе останат да продолжиме со работа по Законот, или сакаат да си одат, бидејќи за време на паузата ми беше речено дека сакаат да си одат во 16 часот.

Бидејќи немаме кворум тогаш денес ќе прекинеме со работа и седницата ќе ја продолжиме во понеделник во 10 часот.

Дозволете ми на пратениците од исламска вероисповест да им го честитам верскиот празник Бајрам.

ЈОРДАН БОШКОВ:

Дами и господа накратко сакам да ви го свртам вниманието посебно на пратениците од исламската вероисповест да им го честитам во свое име празникот.

Понеделник за мене е неприфатливо продолжувањето, бидејќи за мене е верски празник и јас би сакал седницата да биде во вторник, Ова што денес си дозволивме прво со волку мал број пратеници да водиме дебата за ова прашање исто така е лошо свидителство. Немаше никаква причина законите денес да минат, но една лоша организираност на работата, посебно на пратеничките групи, кога имаме можеби над 30 дискутанти, што секако ја руши функционалноста. Од тој аспект мислам дека понеделник е неприфатливо и не би сакал да продолжи седницата тој ден.

СТОЈАН АНДОВ:

Значи, продолжуваме со работа во понеделник, во 10 часот.

(седницата прекина со работа во 16,10 часот)